

Tā îgĩ-îgĩ 'bãsurú Ịbūrū kâ drí
 Ịbūrū

Tā 'è'á zîlâ nîlî sîsî rî

Wárāgā nô îgĩ krístô 'bá gólîyî òjílā Yúdā yí kâ 'bãsurú
 āzā 'bá yí drí rí'á zîlā Ịbūrū rî 'bá yí drí. Gō'dá krístô 'bá āzā
 'bá yí gólîyî lāfálé gō îyî trá volé kpá tā lā'bí îyíkâ sîsî ãkú
 rî kâ 'èlé. Wárāgā nô îgĩ 'bá lâ kî, Yésū āā'dô tótó î'dí òjílā
 gólā â'dô-â'dô Ôvârí kâ â'dá 'bá āmâ drí ndrî ífí sî rî î'dî,
 Ôvârí lô'bā ngá ndrî Yésū sî. Gō'dá gólā rî íyíkâ zāā bāđî
 Ôvârí rî mvá ró. Yésū ârî tā átá lâ Ôvârí kâ lâŋō gólā rî 'è
 'bá rî sî. Ítí rî gō'dá rî, gólā rí'á tā ângū 'bá yí drîlî, gō'dá
 kpá mālāyíkâ yî drîlî ndrî, gō'dá kpá Músā drîlî. Òjílā ndrî
 gólîyî tā Yésū kâ lè 'bá rî, ópâ gólîyî trá tā ònjí 'ásí, ūrî 'ásí,
 gō'dá kpá òdrā 'ásí. Yésū î'dí òjílā tā èdé 'bá āmâ lāfálé sî
 Ôvârí bê, òzō drî-'bá gólā drî-'bá āzî drîlî ndrî rî kâtí rî.
 Gólā rî gógó ífííí lâ drā òzō drî tî 'bá kâtí, tālā Ôvârí āāyê
 ró tā ònjí āmákâ bê.

Wárāgā nô îgĩ 'bá lâ lōngô îyî á'bíyá yî gólîyî rî 'bá zāā
 tā lèlè sî Ôvârí 'á búúú òdrā gólîyíkâ rî tú rî tā lâ yî î'dí
 kápītā 11 'á. Gō'dá kápītā 12 'á rî, gólā â'dā òjílā Ịbūrū kâ
 drí kî, gólîyî òtrō kpá tā 'dî î'dî 'èlé, gō'dá rízó zāā tā lèlè
 sî, gō'dá lífí 'bālè Yésū drî, gō'dá kpá rílí títí ró lâŋō 'ásí
 ndrî.

*Tā Ôvârí rî mvá Yésū drí â'dózó āmbā bê gāṛā lậvũlî kôrô
 rî*

¹ Ámâ rû-lè-āzî yî, ãkú ró nā 'bá yî sî rî, Ôvârí âtā tā
 āmâ á'bíyá yî drí tā ângū 'bá íyíkâ rî 'bá yî sîlî. Gólā âtā
 tā trá gólîyî drí títí ândâlā dūū lậtậ dūū ngíngî āzā 'bá yî

'ásī. ² Gõ'dá ndrô nõ 'bá yî sî rî, gólâ â'dâ tâ trá âmâ drî íyî mvá sî. Ítí rî, gólâ nîí íyî mvá trá â'dólé ngá-tî ndrî lípî ró. Mvâ lâ sî, gólâ 'bâ ngá-tî ndrî ângó nõ 'á nõ 'bá yî nî. ³ Ôvârí rî mvá rî'á té õzõ Ôvârí rî gógó kâtí âmâ drî Ôvârí rî â'dô nîzó dódó. Ítí rî, Ôvârí rî mvá rî'á Ôvârí rî sūsū â'dá'á âmâ drî ngbángbá. Úlí mvá 'dî kâ rî'á cú mbârâkâ bê ngá-tî ndrî â'tîlí gǎgǎ, tâlá ngá ângó nõ kâ rî 'bá yî õrî ró tândí ró lôsî Ôvârí kâ 'lélé dódó. Ôvârí rî mvá drâ trá, â'dô ró bê lâtî õjílâ jîzó tâ õnjí iyíkâ 'ásí rî nîjîzó, tâlá gólíyî â'dô ró bê ngbángbá Ôvârí rî lífí drî 'á. 'Dîí vósî rî, drílâ rîzó vüdrî vö drî-âcê kâ 'lâl, Ôvârí gólâ â'dó 'bá mbârâkâ âkî bê rî drî-ágó drî lâ 'lâl.

Tã âmbã Ôvârí rî mvá kâ drî â'dózó gǎrǎ âmbã mälâyíkã yí kâ drîí sî rî

⁴ Ôvârí rî mvá drî rîrî vüdrî Ôvârí lǎgátí ítí 'dî 'á rî, Ôvârí â'dâ tâ trá kî, íyî mvá ââ'dô âmbá ró kôrô âmbã mälâyíkã íyíkâ rî 'bá yí kâ drîí sî. Gõ'dá ārõ Ôvârí yî lâfálé 'á íyî mvá bê rî rî'á lậnjî-lậnjî ró kôrô ārõ gólâkâ mälâyíkã gólâkâ rî 'bá yí bê rî drîí sî. ⁵ Nî ndrê drê, Ôvârí zî mälâyíkã íyíkâ rî 'bá yî âzākã lâ kô ãlô íyî mvá ró. Gõ'dá rî, gólâ âtâ tâ trá Yésū rî tāsî kî,
 “Nî rî'á âmâ mvá î'dî. Ændrõ nõ, õjílâ â'dô tâ nî'á kî, mâ rî'á ânî átá 'î.”*

Lôngó 2.7

Gõ'dá Ôvârí âtá úlí nõ 'bá yî kô mälâyíkã âzākã tāsî kî,
 “Mâ î'dî átá lâ 'î, gõ'dá gólâ î'dî âmâ mvá 'î.”

² Sãmōwélê 7.14

⁶ Ôvârí 'ê bê 'e'á íyî mvá ãlôwá 'dî âjólé ângó nõ 'á rî, gólâ âtâ tâ kî,
 “Döwó mälâyíkã âmákâ ndrî ññjî gólâ.”

* 1:5 1.5 Úlí nõ 'bá yî â'dâ tâ trá kî, Ôvârí 'bâ íyî mvá Yésū trá rílí Kúmú ângí ró ângó nõ drîlí ndrî.

Lôngó 97.7

⁷ Nōô 'bá yî rî'á úlí Ôvârí kâ îgîlí trá mālāyíkā íyíkâ rî 'bá yî tāsî rî yî i'dî,
 “Ôvârí 'bā mālāyíkā íyíkâ rî 'bá yî lôsî 'ē 'bá íyíkâ rî ró rî'á tã íyíkâ 'lélé 'wāâ'wā,
 ôzō kǎgūmǎǎ drî vîrî kpî kpî rî kâtí lôsî Ôvârí kâ 'ērē 'á,
 gō'dá kpá ôzō lǎsî lāndrā drî â'dórē rî kâtí.”

Lôngó 104.4

⁸ Gō'dá îgî trá búkū Ôvârí kâ 'á gólâ rî mvá rî tāsî kî,
 “Āwô Ôvârí, nî Ôvârí 'î. Kūmū áníkâ â'dô rî'á zāâ gbǎdú ní drî āngó áníkâ nō ruzó tã mbî 'ē'ē sî.

⁹ Gō'dá nî rî'á cú tã mbîmbî rî 'bá yî lôvó bê ní 'á, gō'dá nî rî'á cú ítí tã ányâ ró rî 'bá yî lôvó lâ ākó ní 'á.

Tālâ tã 'dî tāsî rî, Ôvârí, Kúmú áníkâ ró rî, 'bā nî â'dólé āyíkō bê āmbā,
 tālâ gólâ nî nî nî â'dólé āmbā bê lậvũlí gǎrǎ āmbā ánî āzî-āzî yí kâ rî drî sî.”*

Lôngó 45.6-7

¹⁰ Gō'dá îgî kpá trá búkū Ôvârí kâ 'á gólâ rî mvá rî tāsî kî,
 “Ôvârí, tã ómvó ngá 'ásî rî, ní 'bā āngó nō nî.
 Gō'dá ánî nyāányâ drî kpá 'bũũ 'bāzô.

¹¹⁻¹² Ngá 'dî 'bá yî â'dô rû îzā'á ndĕlé ndrî ngbá,
 gō'dá nî rî gógó â'dô rî'á zāâ gbǎdú ǎdūkū ākó.
 Ní â'dô ngá-tĕ āngó nō kâ rî 'bá yî vũ'á vólé ôzō ôjílā drî ítá lĭrĭkū âtĭrĭ vũlĭ vólé gō'dá ngũ lâ sōzô ĩ'dĭ rĭ kâtĭ.
 Gō'dá ítĭ rĭ, nĭ rĭ gógó â'dô rĭ'á zāâ rû ôjā ākó ālôwālā.”

Lôngó 102.25-27

¹³ Gō'dá Ôvârí âtá tã nô kô mālāyíkā āzākā drî kĭ,
 “Nĭ rĭ âmâ gārā drĭ 'á âmâ drĭ-ágó drĭ,

* ^{1:9} 1.9 Vērĕsĭ nô 'á, Yĕsũ rĭ āzĭ-āzĭ yĭ rĭ'á mālāyíkā yĭ ĩ'dĭ ôjílā mvá yĭ bê.

gō'dá má â'dô ânî ãjú-'bá-ãzí yî 'bā'á ânî pá zēlé 'á.”

Lôngó 110.1

Gō'dá gólâ âtâ tâ rî 'dī 'bá yî trá cé íyî mvá drí.

¹⁴ Gō'dá mālāyíkā ndrī rī'á íyî cé gólīyī rī 'bá tâ 'ēlé Ôvârī drí rī í'dī. Ôvârī âjô gólīyī ôjílâ gólīyī drílâ 'bā'á pālâ íyî tâ ònjí íyíkâ rī 'bá yî 'ásí rī âmúlí.

2

Tã drí-mbílí sôsô kâ ôjílâ lífí 'díyî pãpã Ôvârí kâ tâ lâ gãgã

dó rî tãsí rî

¹ Â'dô âmã Yésū kâ â'dózó gãřã lãvũlí kôrô rî tãsí rî, âmã lífí ombã âmã rú, tãlã tâ gólīyī ìmbálé trá âmã drí rî yî ârízó bê dódó 'ēlé. Ôzô mã ô'ê trá ítí rî, ícá kô âmã âdózó kũlí mánísí volé lãtî pãtîjî Ôvârí kâ rî 'ásí. ² Âã'dã trá âmã drí kī, tâ 'bā'bã gólīyī Ôvârí drí ìmbálé âmã drí 'ēlé mālāyíkã yî sī rī rī'á cú ítí drī vĕ ãkó 'á lâ tâ pãtîjî ró. Gō'dá mã nī trá kī, ôzô ôjílâ ãzã ô'bã tâ lâ kô drī 'á 'ēlé yã rī, lãŋõ tâ ârîmãkô kâ â'dô gólâ rî úsú'á. ³ Bê trá ítí rî, lãŋõ â'dô kpá âmã úsú'á trá lãvũlí kôrô, ôzô mã ònjã trá 'díyî pãpã ãngí Ôvârí drí âfĕlé trá âmã drí Yésū rî ôdrã sī rī rú rī. Kúmú âmãkã Yésū rī gógó â'dô nī sísí tâ âtálé 'díyî pãpã rī 'dī tãsí. Gólīyī tâ lâ ârī 'bá trá gólâ sílī sī rī, drí íyî tâ 'dī â'dázó âmã drí tâ pãtîjî ró. ⁴ Ôvârí rī gógó â'dã tâ kpá âmã drí kī, tâ âtî-âtî 'dī ãã'dô rī'á pãtîjî, tãlã tâ lâràkô Yésū yî drí 'ēlé trá lãjô'bã gólâkã rī 'bá yí bê rī 'bá yî sī. Ôvârí 'bã gólīyī drí tâ lâràkô 'dī 'bá yî 'ēlé â'dólé lãmbé tâ tâ âtî-âtî íyíkâ 'dī kã â'dálé kī, ãã'dô rī'á pãtîjî rī ró. Gólâ âfĕ mbãràkã dríliyī tâ tî drí â'dízó drílâ sī 'dī 'bá yî 'ëzó gō'dá kpá mbãràkã lôsī gólâkã 'ëzó rī bê Líndrī Tãndí íyíkã sī, â'dô tâ gólâkã lĕlé rī vó rī.

Tã Yésū drí â'dózó ôjílâ mvá ró rī

⁵ Ôvârí njíí mǎlǎyíkǎ kô â'dóolé drí-âcê bê ãngó ó'dí* yí drí 'e'á 'bǎlá rí dríí. ⁶ Gō'dá vō āzā bê rí'á búkū Ôvârí kǎ 'á gólá òjílǎ āzā drí tā ìgízó trá tā òjílǎ mvá drí lǎnjíró lǎnjí Ôvârí rí lífí drí 'á rí tāsí. Tā rí ìgílí búkū rí 'dǐ 'á rí kǐ, “Ngá òjílǎ mvá 'bǎ 'bá â'dóolé lǎnjí-lǎnjí ró nǐ Ôvârí rí lífí drí 'á rí íyíká ā'dô ngá 'í yā?

Ngá gō'dá ní rí vó lâ yí ndrĕlé dódó ā'dô tāsí yā?

Ā'dó kô tā òjílǎ drí rí'á 'ēlá rí sǐ.

⁷ Gō'dá ní 'bǎ āmbā gólíyíká rí â'dóolé rōô,

gō'dá rízó gólíyí ìnjíí.

Āmbā mǎlǎyíkǎ yí kǎ lâvū trá gǎřǎ āmbā gólíyíká rí dríí sǐ cé fínyáwá ítí.

⁸ Gō'dá nǐngá sǐ, ní 'bǎ ngá-tĭ āmbá nō 'bá yí trá ndrĭ gólíyí zĕlé.”

Lôngó 8.4-6

Gō'dá Ôvârí 'bǎ ngá-tĭ āmbá nō 'bá yí bê ndrĭ gólíyí zĕlé rí, gólá áyē tā āzāká kô 'bǎlé â'dóolé gólíyí zĕlé. Gō'dá lé ítí rí, ngbāangbānō, mǎ ndrĕ drĕ òjílǎ mvá kô ngá-tĭ ãngó nō kǎ rí 'bá yí 'bǎlé â'dóolé íyí zĕlé. ⁹ Ngá gólá āmā drí ndrĕlé rí íyíká Yésū í'dí gólá tíbē ngá ãngó nō kǎ ndrĭ rí 'bá yí 'bǎlé â'dóolé yí zĕlé. Gō'dá ndrô dǎ gólá drí â'dózó ìnyákú dríí rí sǐ rí, Ôvârí 'bǎ āmbā góláká rí â'dóolé āmbā mǎlǎyíkǎ íyíká rí 'bá yí kǎ rí zĕlé. Gō'dá ngbāangbānō rí, āmbā góláká lâvū trá gǎřǎ â'dóolé rōô. Ôvârí 'bǎ lǎnjí trá drí lá kúmú ró ítí, tǎlá gólá úsú lâņō trá gōzó kpá drǎlé tā ònjí āmáká rí 'bá yí tāsí. Gō'dá tǎlá pĭpĭsílí tǎndí Ôvârí kǎ āmā òjílǎ drí rí sǐ rí, Yésū drí drǎzó òjílǎ ndrĭ rí 'bá yí vō lâ 'á, tǎlá lâņō tā ònjí gólíyíká rí kǎ njíí.

¹⁰ Ôvârí lô'bǎ ngá-tĭ āmbá ndrĭ nō 'bá yí nǐ, gō'dá ngá-tĭ āmbá dríí lô'bǎlé 'dǐ rí'á ndrĭ 'dó gólá drí gō'dá tā góláká

* 2:5 2.5 Ôvârí â'dô òjílǎ pǎ'á tā ònjí 'ásí gólíyí drí â'dózó òjílǎ ó'dí ró. Gō'dá gólá â'dô ãngó nō êdé'á â'dóolé ãngó ó'dí tā ònjí ákó rí ró.

'ēlé cé ī'dī. Gō'dá Yésū njī látì bē trá òjílā íyíkā pázó íyí òdrā sī rī, trá rī'á tā mbî 'î kī, Ôvârí 'bā Yésū trá tā íyíkā 'díyî pāpā kā ndĕlé lânō gólā 'dĕ 'bá Yésū rī gógó drī rī sī. 'Díyî pāpā 'dī sī rī, gólā 'bā òjílā dūū trá â'dólé òjílā íyíkā ró, tālá ìnjī ró bē kpá gólīyī. ¹¹ Yésū gólā rī 'bá āmā òjílā 'bālē â'dólé tândí ró mbîmbî, gō'dá āmā rī gógó ālólā gólīyī gólā drī rī'á 'bālā â'dólé tândí ró mbîmbî 'dī rī'á íyī ndrī 'dó ngá ālō 'î gólā bē. Gō'dá āmā átá rī'á ālō Ôvârí ī'dī. Tā rī 'dī tāsī rī, Yésū rī'á ānyī ākó āmā zīzó íyī âdrúpī yī ró gō'dá kpá íyí ìzó yī ró. ¹² Yésū òtírī tā âtá rú ìzā gólā 'ē 'bá 'dĕlé gólā drī rī tāsī rī, gólā zī āmā trá íyī âdrúpī yī ró íyí ìzó yī bē. Gólā âtā tā Ôvârí drī Dĕwúdī tī kī, “Má â'dô tā áníkā pĕ'á āmā âdrúpī yī drī āmā ìzó yī bē. Òjílā áníkā drī rú ê'berĕ 'á rātāā 'ēlé rī, mā â'dô ánī lúyī'á kpākā ālō.”

Lôngó 22.22

¹³ Gō'dá gólā âtā tā 'dī kpá Īsáyā tī Ôvârí rī tāsī kī nī rī, “Gō'dá má fĕ āmā nyānyā ní drīgá. Mā rī'á nō, 'dīyímvá Ôvârí kā âfĕlé trá má drī âdrúpī ró gō'dá ìzó ró rī 'bá yī bē.”

Īsáyā 8.17-18

¹⁴ Gō'dá 'dīyímvá rī 'dī 'bá yī rī'á íyī òjílā mvá ró cú rú'ba ĩnyákú bē. Bē trá ĩtī rī, Yésū rī gógó nyānyā lâ drī â'dózó kpá òjílā mvá ró gólīyī kâtí, tālá gólā ĩcā ró bē drālē gólīyī tāsī. Látì ālō gólā drī tā trózó Sātánā gólā â'dó 'bá cú fāfā bē òjílā fūzó rī drīgá sī gólā rī pĕzó rī, cé rī'á gólā drī drázó tā ònjī òjílā kā rī 'bá yī tāsī. ¹⁵ Òdrā gólákā sī, gólā ìnjī òjílā gólīyī òmbélé trá rĕgĭ ró ndrô ndrô rī 'bá yī trá ũrī gólīyíkā òdrā kā rī 'ásī. ¹⁶ Mā nī trá kī, Yésū pá mālāyíkā ī'dī kō. Gólā pā āmā gólīyī tā lĕ 'bá trá gólā 'á òzō Ābārāyāmā drī tā lĕrĕ kâtí rī 'bá yī ī'dī. ¹⁷ ĩtī rī, ĩcā trá Yésū drī â'dólé òzō íyī âdrúpī yī íyī ìzó yī bē kâtí tā

'ásī ndrī tālā tā nô 'bá yī tāsī, tālā gólâ ñcâ ró bê â'dólé tā êdé 'bá ró òjílâ láfálé 'á Ôvârí bê òzō drī-'bá ąngí ngá lī 'bá fĕlé Ôvârí drī rī 'bá yī kâ tí. Gólâ fĕ íyī nyáányâ trá òdrā sī gólīyī pālé tā ònjí gólīyíkâ 'ásī. Gõ'dá òdrā gólâkâ sī rī, Ôvârí âyê tā ònjí âmâkâ rī 'bá yī trá, gõ'dá mã â'dô ró ló'bó âlô 'á Ôvârí bê. ¹⁸ Gõ'dá gólâ â'dô ícá'á kpá òjílâ gólīyī újūlī tā ònjí 'ĕlé rī 'bá yī pālé, tālā tā 'díyī újū-újū kâ tā ònjí 'ĕlé rī trī gólâ trá rōô kpĕ. Ítí rī, gólâ ícâ trá òjílâ 'bálé rīlī gągą tā lĕlé gólīyíkâ 'á kâyī ódrí gólīyī újūzó tā ònjí 'ĕlé rī sī.

3

Tā gólâ ícázó Yésū rī ñnjīlī gāră Músă drīlī sī rī

¹ Ānī ndrī, âmâ ądrúpī yī âmâ ízó yī bê gólīyī Ôvârí drī zīlī trá òjílâ íyíkâ ró rī 'bá yī, 'dōvó ânī ndrī, nī ísū tā Yésū rī tāsī. Ôvârí âjô gólâ trá âmâ drī tā êdé 'bá ró âmâ láfálé yī bê gõ'dá kpá gólâ âmâ drī tā lĕzó 'á lâ rī ró. ² Yésū rī trá tā Ôvârí kâ 'ĕlé pĭpĭsĭlī ālô sī, òzō âmâ ą'bíyą Músă drī rīrī tā Ôvârí drī átálé drīlâ rī 'ĕlé lậvŭlī kôrô rī kâtí. ³ Gõ'dá rī'á ícâ-ícâ ró Yésū rī ñnjīlī rōô gāră Músă drīlī sī. Nī ndrē drĕ, Músă rī'á cé òjílâ ālô òjílâ Ôvârí kâ láfálé rī rī'dī. Gõ'dá Yésū rī'á gólâ òjílâ 'bā 'bá â'dólé òjílâ Ôvârí kâ ró rī rī'dī. Tā 'dī tāsī rī, rī'á mbĭ Yésū rī ñnjīlī gāră Músă drīlī sī. ⁴ Nī ndrē drĕ, 'băsurú cé tĭtĭ tāsī rī, ą'bíyą bê rī'á 'băsurú rī 'dī 'bá yī lōfô 'bá ró, gõ'dá Ôvârí 'bā ą'bíyą rī 'dī 'bá yī nī ndrī. ⁵ Ôjílâ Ôvârí kâ rī 'bá yī láfálé 'ásī rī, Músă rī trá rī'á tā Ôvârí kâ 'ĕlé pĭpĭsĭlī ālô sī rú ĭ'bū 'bá Ôvârí kâ ró, gõ'dá tā 'ĕ'ĕ gólâkâ úlī drīlâ átálé trá rī 'bá yī bê rī trá tā Ôvârí drī 'ĕ'á 'ĕlâ Yésū sī rī â'dálé. ⁶ Ítí rī, Yésū Krístô rī íyíkâ tā Ôvârí kâ 'ĕlé kárâ mvá lâ ró, cú drī-ăcĕ bê òjílâ Ôvârí kâ drīlī rī ró. Gõ'dá âmâ nyáányâ gólīyī tā lĕ 'bá Yésū 'á rī

'bá yî rî'á ÿîjîlã Ôvârí kâ 'dî ÿ'dî, òzō mā ũrû Yésû gágá kára gō'dá lîfî 'bázó drî lâ pîpîsîlî ãlô sî rî.

Drî-mbílî sôsô tã njãnjã tã Ôvârí kâ rú rî tãsí

⁷ Ítí rî, tã pãtîfî ârîmâkô ôjîlã kâ tãsí rî rî'á tã Líndrí Tãndí Ôvârí kâ drí âtálé trá nõô 'bá yî ÿ'dî,

“Ãndrô nõ rî, 'dõvó nî ârî úlî Ôvârí kâ âtálé ãnî drí rî 'bá yî dódó.

⁸ Ænî drî ãambâ ambâ kô, òzō ãnî á'bíyá yî drî drí ambárê trá sîsî kâyî drîlîyî rû jázó Ôvârí rú rî sî rî kâtí.

Gólîyî ûjû Ôvârí trá vö ãgãngbêlê 'á'í ró rî 'á ârîmâkô sî, tãlã nîzó lâ bê kî, ngãtá gólã â'dô rî'á zãã gólîyî lôvó bê yã rî.

⁹ Ôvârí kî nî rî, ‘Ænî á'bíyá yî rî bê vö 'á'í 'dî 'á ndrô nyã'dî-rî sî rî,

gólîyî ndrê tã lâràkô ãmbá má drí 'élé gólîyî pãzó rî 'bá yî kpálé rî,

gólîyî rî trá ámã ûjûlî ârîmâkô sî.

¹⁰ Tã 'dî tãsí rî, mã trá õmbã ró gólîyî bê kâyî rî 'dî 'bá yî sî.

Mã âtã úlî gólîyî drí kî, gólîyî jã rû trá mã rú ãndãlã dûû, gō'dá gólîyî gã trá dó tã ámakã ârîlî 'élé.

¹¹ Tã 'dî tãsí rî, mã drí ngãzó lâtrîtrî îtrîlî gólîyî drí õmbã sî kî,

gólîyî ícã kô filí vö mã drí lëlé trá fëlé gólîyî drí rîzó ã'dî ró nã 'á ãlôlã.’ ”

Lôngó 95.7-11

¹² Gō'dá ítí rî, ámã âdrúpî yî ámã îzó yí bê, nî rî lîfî lõmbã sî, tãlã nî òzó rîlî cú ítí tã lëlê Ôvârí 'á rî ãkô ãnî pîpîsîlî 'á. Nî 'bã ãnî pîpîsîlî kô ã'dólé ísã drî ró ãnî 'balé ùgúlî jãlé Ôvârí gólã pãtîfî rî 'bá zãã kára rî drí. ¹³ Ítí rî, nî lôsô bê-rî mbârâkã ÿ'dî ãnî 'ásî ãkí ãkô kâyî ãnî drí rîzó ãngó nõ 'á rî vósî cé, tãlã ãnî drí rîzó bê tã lëlê sî tã Ôvârí

kâ rî 'á. Nĩ âmû ânî ânî lâfálé 'ásí kâyî vósí cé, tâlá óǒzó kô ôjílâ ázākâ ânî lâfálé 'ásí rî âdó tâ ônjí 'élé gô'dá rû jalé Ôvârí rú gôzó â'dólé pîpîsílí ônjí bê. ¹⁴ Âmâ ndrî rî'á ngá âlô ró Yésû Krístô bê, ôzô mã ûrû tâ lĕlĕ âmákâ 'bâlé trá sísí gólâ 'á nã njírí-njírí rízó zââ ngá âlô ró gólâ bê rî. ¹⁵ Nĩ îsû tâ búkû Ôvârí kâ drí âtálé ânî drí ôzô nõô rî kâtí rî, "Ândrô nõ rî, 'dôvó nĩ ârî úlí Ôvârí kâ âtálé ânî drí rî 'bá yî dódó.

Ânî drĭ âambâ âmbâ kô, ôzô ânî â'bíyá yî drĭ drí âmbárĕ trá sísí kâyî drĭliyî rû jázó Ôvârí rú rî sĭ rî kâtí."

Lôngó 95.7-8

¹⁶ Ā'dî ârî úlí Ôvârí kâ nĩ gô'dá rû jázó kpá gólâ rú rî nĩ yā? Rĭ'á ôjílâ ndrĭ gólĭyî Músã drĭ lôfólé 'bãdrĭ Măsĭrĭ kâ 'ásĭ volé rĭ 'bá yĭ 'dĭ. ¹⁷ Ôvârí trá ômbâ ró ndrô nyâ'dĭ-rĭ rĭ â'dĭ yĭ bê yā? Gólâ trá ômbâ ró ôjílâ gólĭyĭ tâ ônjĭ 'bá ró gô'dá ôdrâ 'bá vō gólâ 'á'í ró 'dĭ 'á 'dĭ 'bá yĭ bê. ¹⁸ Ôvârí âtâ úlí lâtrĭtrĭ sĭ kĭ, gólĭyĭ îcá kô âlôwálâ filĭ 'bãdrĭ gólâ yĭ drĭ lĕ'á fĕlâ gólĭyĭ drĭ vō gólĭyĭkâ rízó ã'dĭ ró rĭ 'á lâ rĭ 'á rĭ, â'dĭ yĭ drĭ yā? Gólâ âtâ úlí 'dĭ 'bá yĭ lâtrĭtrĭ sĭ ôjílâ gólĭyĭ gã 'bá dó tâ gólâkâ ârĭlĭ rĭ 'bá yĭ drĭ. ¹⁹ Bê ĩtĭ rĭ, mã ndrĕ trá kĭ, gólâ âyé gólĭyĭ kô filĭ 'bãdrĭ rĭ 'dĭ 'álâ, gô'dá gólâ âyé gólĭyĭ kpá kô rĭlĭ pĭpĭsílĭ ã'dĭ sĭ gólâ bê, tâlá gólĭyĭ gã dó tâ lĕlĕ úlí gólâkâ rĭ 'bá yĭ 'á.

4

Tâ ôjílâ Ôvârí kâ drĭ nĭzô rĭlĭ ã'dĭ ró vō Ôvârí drĭ êdéle

trá rĭ 'álâ rĭ

¹ 'Dôvó mã nĩ trá kĭ nĩ rĭ, pãtĭĭ Ôvârí 'bã tâ trá kĭ, mã â'dô fĭ'á vō gólâ yĭ drĭ 'ĕ'á fĕlâ âmâ drĭ rízó 'á lâ pĭpĭsílĭ ã'dĭ sĭ rĭ 'á. Bê trá ĩtĭ rĭ, 'dôvó âmâ lĭfĭ ômbâ âmâ rú tâ Ôvârí kâ 'élé mbĭmbĭ, tâlá tâ âzâ ôzó kô â'dólé âmâ êdrĕlé fĭfĭ âmákâ tâ ã'dĭ Ôvârí kâ 'dĭ ndrĕlé rĭ 'ásĭ. ² Nĩ ârĭ drĕ,

óngi tā âti-âti tândí Ôvâri kâ trá âmâ drí té òzō ngĩrĩ lâ trá âmâ ǎ'bíyá yí drí rí kâti. Gõ'dá tā âti-âti 'dĩ pá gólíyĩ kô, tãlâ gólíyĩ ârĩ cé ĩyĩ bí sī cú ĩtĩ tã lě ǎkó 'á lâ. ³ Gõ'dá âmâ gólíyĩ tã lâ lě 'bá trá pĩpĩsĩlĩ ǎlô sī rĩ 'bá yĩ, ĩcâ trá filĩ vō ǎ'dĩ Ôvâri kâ fělé âmâ drí rĩ 'á. Òzō ngã mã ô'ê tã rĩ gógó 'dĩ ĩtĩ kô'dáwá rĩ, ǎ'dô ǎ'dó'á trá òzō Ôvâri drí âtalé trá rĩ kâti. Gólâ kí,

“Mâ trá òmbã ró òjĩlã 'dĩ 'bá yĩ bê.

Nĩngá sī rĩ, má 'bã tã trá lãtrĩtrĩ ró kí,

‘Pãtĩĩ ró, gólíyĩ ĩcá kô ǎlôwálã filĩ vō gólã ámakã ǎ'dĩ ró rĩ 'álã.’ ”

Lôngó 95.11

Gõ'dá òzō kpálé Ôvâri ẽêdê vō ǎ'dĩ rĩ 'dĩ gólíyĩ drí ǎkũ ró kâyĩ gólã drí ǎngó nō 'bãzó rĩ sī rĩ, gólã ǎ'dô gólíyĩ lôgá'á ĩtĩ. ⁴ Gõ'dá tã ĩgĩ Ôvâri kâ âtã tã kpá kâyĩ njĩ-drĩ-lã-rĩ lôvô-lôvô kâ rĩ tãsĩ kí nĩ rĩ,

“Kâyĩ njĩ-drĩ-lã-rĩ tú rĩ, Ôvâri drí lôvózó lôsĩ íyĩkã ngá ǎngó nō kâ rĩ 'bá yĩ lô'bã-lô'bã rĩ kâ tãsĩ.”

Tã Ómvó Ngá 2.2

⁵ Gõ'dá Ôvâri âtã tã trá tã ĩgĩ-ĩgĩ sī kí, “Gólíyĩ ĩcá kô ǎlôwálã filĩ vō ámakã ǎ'dĩ ró rĩ 'álã lôvólé.” ⁶ Drě zãrĩ'á tã pãtĩĩ ró kí, òjĩlã ũrũkã 'bá yĩ ǎ'dô fĩ'á vō ǎ'dĩ Ôvâri kâ rĩ 'álã lôvólé gólã bê. Gõ'dá òjĩlã gólíyĩ sĩsĩ 'díyĩ pãpã Ôvâri kâ tã lâ ârĩ 'bá trá rĩ 'bá yĩ fĩ kô vō ǎ'dĩ Ôvâri kâ rĩ 'álã, tãlã gólíyĩ 'é tã Ôvâri kâ drĩlĩyĩ ârĩlĩ trá 'dĩ kô. ⁷ Gõ'dá ǎ'dô bê trá ĩtĩ rĩ, Ôvâri drí kâyĩ ǎzã 'bãzó òjĩlã drí fízó vō ǎ'dĩ gólãkã 'dĩ 'álã, gõ'dá kâyĩ rĩ 'dĩ ĩ'dĩ rĩ'á ǎndrõ nō. Gólã pẽ tã Dãwúdĩ sĩlĩ kâyĩ zĩlĩ ǎndrõ nō fĩfĩ òjĩlã íyĩkã kâ vō ǎ'dĩ íyĩkã rĩ kâ 'álã rĩ kâ tãsĩ kí,

“ǎndrõ, nĩ ârĩ tã gólã Ôvâri drí âtalé rĩ, nĩ 'bã ǎnĩ drĩ kô ǎmbálé ǎmbã tã gólãkã rĩ sĩ.”

Lôngó 95.7-8

⁸ Mā nī trá kī nī rī, vō Yásōwā drī ōjílā Ôvârí kâ âjízó 'á lâ rī â'dó kô vō ã'dí gólâ Ôvârí drí tã lâ âtalé trá rī rī'dí, tãlâ Ôvârí âtã tã 'dī trá kâÿî âzã ngî tãsí. ⁹ 'Dī â'dã tã pãtîî 'î kī, vō ã'dí pãtîî ōjílâ Ôvârí kâ drí rī bê ãtî 'álâ. ¹⁰ Ōjílâ âzãkã gólâ fī 'bã vō ã'dí Ôvârí kâ rīzó rī 'á rī îcã trá lôvólé lôsī íyíkã rī 'ásī, nyé ōzō Ôvârí drí lôvórē lôsī íyíkã ngá lô'bã-lô'bã kâ 'ásī rī kâtí. ¹¹ 'Dōvó mã njû kílípã ró tã gólîÿî ãmã drí îcã'á 'elã rī 'bã yī rú, ã'dô ró bê fizó vō ã'dí Ôvârí kâ 'dī 'álâ, tãlã tã tã ã'dí 'dī kã ōzó ãmã lâvũũ tã lēlē ãkō ãmákã drí sī kô, ōzō tã tã ã'dí 'dī kã drí ãmã ã'bíÿã yī lâvũrī kôrô rī kâtí.

¹² ãnī lîfî òmbã ãnī rú tã 'dī tãsí, tãlã úlî Ôvârí kâ rī 'bã yī rī'á ōzō lîgú cîcī néné rī kâtí, tãlã ōsī ró bê ãmã ìnyîrîkô ãkpērē trã fizó kãÿãlũ dî ãmã pîpîsîlî 'á. Úlî 'dī fī kãÿãlũ dî 'dī tãlã tã îsũ ãmã 'á gō'dã kpá tã ãmã pîpîsîlî 'á rī 'bã yī bê ãnjúlî nîlî dódó tã lâ kîzó mbîmbî. ¹³ Ícã kô tã âzãkã ãngó nō 'á rī lâpízó Ôvârí rī lîfî drî 'ásī. Gólã ndrê tã trá ndrî. ãtî bê rī'á hũwã gólã drí rīzó tã ōjílã kã ndrêlê ndrî kôrô 'á lâ sī dódó. Gólã rī'á gólã ãmã drí 'é'á âdrélê tã ãmákã ngîlî ândrá lâ 'á rī rī'dí.

Tã Yésũ drí 'bãzó tã êdé 'bã ró ãmã lâfálê 'á Ôvârí bê rī

¹⁴ Gō'dã ōjílã âzã bê gólã tã êdé 'bã ró Ôvârí ândrá ãmã pãzó ōzō drî-'bã ángî ngá lî 'bã Ôvârí drí rī 'bã yī kã rī kâtí. Rú lâ rī'á Yésũ, Ôvârí rī mvã. Gólã ngã trá gólê 'bũũ 'álã rîlî Ôvârí lâgãtî tã ngîlî Ôvârí drí tã ãmákã 'elê rī 'bã yī tãsí. ã'dô bê trá îtî rī, 'dōvó mã njû gãgã tã lēlē ãmákã sī Yésũ rī gógó rú. ¹⁵ Nī ndrê drē, Yésũ tã êdé 'bã ángî ró ãmã lâfálê 'ásī Ôvârí bê rī nī ãmã trá dódó. Gólã nī â'dô-â'dô ãmákã â'dózó mbârãkã ãkó tã ōnjî gálê dó rī kpá trá. Gō'dã gólã rī'á njãã ãmã pãlé. Kâÿî gólã drí â'dózó drē bê ōjílã mvã ró ángó nō 'á rī sī rī, Sãtãnã újũ gólã kpîî tã ōnjî

'ēlé tā cé tîṭi gólâ Sātánâ drí ãmâ ûjũzó 'á lâ tā ònjí 'ēlé rí sī. Gõ'dá gólâ 'é tā ònjí kô ãlôwálâ.* ¹⁶ Yésũ bê rí'á kárá ãmâ tā ngílí Ôvârí drí. 'Dõvó ìtí rí, mã rí ngírĩ-ngírĩ ró lífí 'bã'bã pãṭíṭi rí sī Yésũ drĩ, tãlâ ãmâ drí fízó bê vó gólâ Ôvârí drí rízó 'á lâ pĩpĩsílí tãndĩ sī òjílâ íyíkâ tãsĩ nã 'á, tãlâ gólâ òndrê ró bê ãmâ ìzã kâyí gólíyí Sātánâ drí rízó ãmâ ûjũlí tā ònjí 'ēlé rí sī, gõ'dá gólâ ãmũ ró ãmâ mbârãkã gólâ ãmâ drí â'dózó ìzã lâ bê tā trózó volé tā ûjũ-ûjũ 'dĩ drígá sī rí sī.

5

¹ Ítí, drĩ-'bá ángí gólíyí rí 'bá kōrōnyã lílí fēlé Ôvârí drí rí 'bá yí ãlô-ãlô, òjílâ Ísírã'élē kã rí íyíngá njílâ nĩ ãzĩ-ãzĩ lâ yí láfálé sī òzō Ôvârí drí lēlé rí kátí. Lôsĩ ãmbá njílí trá 'dĩ kã rí'á nílí âdrélé Ôvârí ándrá tā êdé 'bá ró òjílâ Ísírã'élē kã rí 'bá yí láfálé Ôvârí bê, tãlâ gólâ òrĩ ró bê ngá fēfē òjílâ Ísírã'élē kã 'dĩ 'bá yí drígá sī rí fēlé Ôvârí drí, gõ'dá kpá rí'á kōrōnyã lílí tãlâ tā ònjí òjílâ kã tãsĩ. ² Gólâ rí nyãányã rí'á cú ítí mbârãkã ákó tā ndrĩ Ôvârí drí lô'bãlé ãmâ drí 'ēlé rí 'bá yí 'ézó. Tã rí 'dĩ tãsĩ rí, gólâ îcã trá tā Ôvârí kã â'dálé tā líkpã sī òjílâ gólíyí rí 'bá tā ònjí 'ēlé tā ìsũ ákó kí'á nĩ rí, ngãtã tā 'dĩ 'bá yí rí'á tā ònjí 'í yã rí 'bá yí drí. ³ Gõ'dá kpá tãlâ mbârãkã ákō gólákã tā ònjí gãzó dó rí tãsĩ rí, îcã trá gólâ drí kōrōnyã lílí zálé fēlé Ôvârí drí, tãlâ tā ònjí gólâ rí nyãányã kã tãsĩ gõ'dá kpá tā ònjí òjílâ ãzã 'bá yí kã rí bê.

⁴ Òjílâ njíí ìyí nyãányã nĩ kô â'dólé drĩ-'bá ángí kōrōnyã lí 'bá Ôvârí drí rí 'bá yí kã, tãlâ òjílâ ñnjĩ ró ìyí yí bê. Cé Ôvârí 'dĩ gólíyí zílí â'dólé drĩ-'bá ángí 'dĩ ró, nyé òzō drílâ Áronã* rí zĩrĩ ãkũ ró nã 'bá yí sī rí kátí. ⁵ Ítí rí, Yésũ Krístõ

* 4:15 4.15 Tã nô â'dã tā kí, Yésũ cú rí'á mbârãkã bê tā trózó tā ònjí ãmákã rí 'bá yí drígá sī. * 5:4 5.4 Áronã 'dĩ rí'á Músã rí âdrúpĩ ró rí 'dĩ.

Nĩ zĩ búkũ Âfõ-âfõ kã kápĩtã 29.

lòndáá òjílǎ kò íyí ìnjìlǎ à'dólé tǎ êdé 'bá ró ãmâ lâfálé Ôvârí bē. 'Dī vò lâ 'á rí, Ôvârí àtâ tǎ nǐ gólâ rí tāsī kī,
 "Ní rǐ'á ámâ mvá nyāányâ 'î.
 Ændrō nô rí, òjílǎ à'dô nǐ'á lâ kī, mà rǐ'á ánî átá 'î."

Lôngó 2.7

⁶ Gõ'dá nǐngá sǐ, gólâ àtâ tǎ ãzâ kpá Yésū drí kī nǐ rí,
 "Ní à'dô 'bǎ'á kǎyî vósí cé tǎ êdé 'bá ró ãmâ lâfálé 'ásí
 òjílǎ ámakâ bē zǎâ gbǎdú òzō Mǎlĕkīsĕdékĕ drí
 rǐrǐ drǐ-'bá ró zǎâ gbǎdú rí kâtí."*

Lôngó 110.4

⁷ Yésū drĕ bē rǐ'á nōngá āngó nō 'á rí, gólâ nǐ tǎ trá kī, pǎtǐ Ôvârí cú rǐ'á mbârâkâ bē íyí pǎzō òdrǎ 'ásí. Ī'dí ĩtí, gólâ drí rǐzō rǎtǎá 'elé Ôvârí drí ìlǐndrǐ sǐ rōô Ôvârí rí ìjílí íyí pǎlé. Gõ'dá Ôvârí àrǐ rǎtǎá gólákâ 'dǐ mbârâkâ fĕfĕ drílâ fǐ àtūzō rí sǐ, tǎlâ gólâ rí gógó 'bǎ yí à'dólé nyé drǐ-ācē Ôvârí kâ zĕlé Ôvârí rí ìnjǐ-ìnjǐ sǐ. ⁸ Kpálé Yésū bē trá Ôvârí rí mvá 'î rí, gólâ ìlǐ tǎ tǎ Ôvârí kâ àrízó 'elé rí trá rú ìzǎ íyí 'ē 'bá rí 'bá yí sǐ. ⁹ Gólâ ìcâ trá lôsǐ tǎndí Ôvârí kâ 'elé dódó ngbá rú ìzǎ tǐbē gólâ rí 'ē 'bá rí sǐ. Gõ'dá gólâ ndĕ lôsǐ Ôvârí kâ 'dǐ bē rí, gólâ drí ìcázó òjílǎ ndrǐ gólíyî úlí gólákâ àrǐ 'bá 'elé rí 'bá yí pǎzō tǎ ònjí gólíyíkâ rí 'bá yí 'ásí, tǎlâ gólíyî òrǐ ró Ôvârí bē zǎâ gbǎdú ãdūkū àkó. ¹⁰ 'Dī ĩ'dí rǐ'á lǎtǐ gólâ Ôvârí drí Yésū rí 'bǎzō à'dólé tǎ êdé 'bá ãmbá ró íyí lâfálé 'ásí òjílǎ íyíkâ rí 'bá yí bē òzō Mǎlĕkīsĕdékĕ drí à'dórĕ kâtí rí.

Lǎzǐ tǎ lĕ 'bá gólíyî Ibūrū tǐ átá 'bá rí 'bá yí zǐzō mbârâkâ tǎ lĕlĕ gólíyíkâ kâ 'bǎlé mbǎlé rí

¹¹ Tǎ bē rǐ'á dūū gólíyî ãmâ drí 'é'á àtálâ ànî drí tǎ Yésū kâ à'dózó tǎ êdé 'bá ró ãmâ lâfálé 'ásí Ôvârí bē òzō

* 5:6 5.6 Gõ'dá nǐ zǐ tǎ Mǎlĕkīsĕdékĕ drí Ābārāyāmā rí ùsúzó rí Tǎ Ómvó Ngá 14.18-20 'á.

Mālēkīsēdekē drī â'dórē kâtí rí tāsī, gō'dá rī'á tā âmbâ-âmbâ ró tā rí 'dī 'bá yī ngīzó filí ânī drīī, tālā nī ícá kô ítō lâ yī nīlī dódó 'wāâ'wā. ¹² Âcálé būúū ândrō nô rí, tíkó nī â'dô ícá'á nī úlī Ôvârí kâ îlīlī dódó ícázó âzī-âzī îmbálé ī'dī sī lâ. 'Dīī vō lâ 'á rí, drē rī'á zāâ ícâ-ícâ ró ôjílā āzâ 'bá yī drī tā Ôvârí kâ îmbázó ânī drī, gō'dá kpá gōlé tā ítō-ítō tā âtī-âtī tândí Ôvârí kâ rí kâ îmbálé ânī drī kpá ó'dí. Mī rí rīlī gbō zāâ bā bē sīlī 'á kōnō kōnō gō'dá ícázó ā'wá nyālē ī'dī kô ā'dô tāsī yā? ¹³ Ôjílā rí 'bá īyī zāâ bā bē sīlī 'á rí, nīī īyī tā āzākā kô tā mbī 'ē'ē rí tāsī. Gólīyī ícá kô tā nīlī kī, tā ángô rí ī'dī rī'á tā mbīmbī gólā Ôvârí drī lēlé drīlīyī 'élé rí. ¹⁴ Gō'dá ītī rí, ā'wá bē rī'á ôjílā gólīyī mbāmbā ndē 'bá trá rí 'bá yī drī ícálé nyālā. Gólīyī îlī tā trá nīlī kī, tā ángô rí 'bá yī ī'dī rī'á mbī gō'dá ángô rí 'bá yī íyíkā ī'dī rī'á ányâ lâ ró, tālā gólīyī rí īyī tā gólā Ôvârí kâ rí 'bá yī 'élé zāâ zāâ ró ī'dī.

6

¹ Â'dô bē trá ītī rí, 'dōvó âmâ ânī bē rí ôlôpê rú ātī 'álâ tā gólīyī Ôvârí drī 'bálé trá âmâ līnjī 'bá trá rí yī drī nīlī rí 'bá yī 'élé dódó mbīmbī. Gō'dá mā rí kô rī'á cé tā ítō-ítō gólīyī âmâ drī ârīlī trá Yésū rí tāsī rí 'bá yī 'élé ī'dī. Mā ítō kô kpá ó'dí cé tā îmbálé ūgúlī jálé tā ônjī 'ásī gō'dá tā lēlē âmákâ 'bálé Ôvârí 'á rí tāsī. ² Tā ítō-ítō gólīyī âmâ drī ícá'á nīlā dódó rí 'bá yī rī'á īyī ī'dī nô: tā bābātīzī kâ, gō'dá kpá tā drī 'bā'bā kâ, gō'dá kpá tā Ôvârí kâ ôjílā līdrī kâ ôdrā 'ásī rí, gō'dá kpá tā Ôvârí kâ rīzó tā ôjílā kâ kīlī, ā'dô ró bē lâñō ūsúzó zāâ gbádú tā ônjī tāsī rí. Ítī rí, mā gō kô cé tā rí 'dī 'bá yī îmbálé ī'dī. ³ Ôzō Ôvârí ôlôpê âmâ rí, 'dōvó mā 'dé mā nī sīsī 'álâ tā āzâ 'bá yī Ôvârí kâ gólīyī gólā drī lēlé âmâ līnjī 'bá trá rí 'bá yī drī nīlī rí 'bá yī îlīlī ī'dī 'élé.

⁴ Ā'dô òjílā gólīyī rú jã 'bá trá látī pātī tã lèlě kã Yésū 'á rī 'ásī rī tāsī rī, òzō gólīyī òrī tã ònjí 'dī 'èlé rī, áá'dô ícá'á gólīyī 'èlé ángò tí ró tã ònjí iyíkã rī 'bá yī áyélé volé, tãlã gólīyī ò'dè ró bê látī Ôvârí kã rī drī kpá ó'dí yã? 'Dī ìcá kô, tãlã sísí rī gólīyī nī tã pātī Ôvârí kã rī trá, gô'dá gólīyī âmbê tã tãndí 'díyī pãpã kã gólīyī Ôvârí drí fèlé gólīyī drí Yésū sī rī trá, gô'dá gólīyī úsú mbâràkã Líndrí Tãndí Ôvârí kã rī kã trá, òzō òjílã ázã 'bá yī drí úsúlí trá rī kãtí, ⁵ gô'dá gólīyī ndrê tã kí 'bá nī tã Ôvârí drí âtalé rī 'bá yī rī'á tã tãndí 'í rī trá iyī lífí sī, gô'dá Ôvârí á'dã íyī mbâràkã gólã yí drí 'bãlé òjílã drí à'dózó í'dí bê lâ ìzátú rī trá gólīyī drí, òzō yí òtírí á'dó cé nī drí-ácê bê àngó nõ drīlí rī. ⁶ Kpálé bê trá ítí rī, ãdū lésí ró rī, gólīyī gã tã Ôvârí kã dó. Bê trá ítí rī, ícá kô ngbãangbãno gólīyī 'bãlé tã ònjí iyíkã rī 'bá yī áyélé volé, tãlã gólīyī 'bã Yésū trá ípálé kpá ó'dí fê lãlì-lãlì drī drálé gólīyī gãgã dó rī sī. 'Dī rī, gólīyī rī rī'á Yésū rī rú ìzã'á.

⁷ Nī ârī drē, òjílã ázã 'bá yī rī'á òzō ñnyákú tãndí kãtí. Òzō òzê òtírí rī 'dīlí rī, ngá-ãrú 'á lâ rī drí ngázó âfólé dódó ítí 'wã 'bá lâ yī drí lō'wã lâ yī nyálé. Ôvârí í'dí tã tãndí 'è 'bá ñnyákú 'dī drí. ⁸ Gô'dá òjílã ázã 'bá yī rī'á òzō ñnyákú ònjí kãtí. Òzō àmvú 'wã 'bá ò'wã àmvú trá gô'dá cé mǎgbülú àsópá ró rī 'bá yī drí àfòzó nī 'á lâ rī, gô'dá àmvú 'dī rī'á òzō àmvú gólã Ôvârí drí trílí trá trítí rī kãtí. Ādūkū lâ ró rī, lãsí á'dô mǎgbülú 'á lâ rī zã'á nī túrú-túrú ngbã volé.

⁹ Âmã rû-lě-ází yī, má âtã tã ânî drí kpálé ítí rī, má nī trá kí, tã âníkã rī rī'á tãndí ró lãvülí kôrô tã àmvú mǎgbülú bê 'dī kã drī sī. Nī á'dô òrē gólīyī Ôvârí drí àfèlé gólīyī gólã drí pãlé tã ònjí iyíkã rī 'bá yī 'ásí rī yī drí rī úsú'á. ¹⁰ Tã pātī ró, Ôvârí rī tã gólã mbîmbî rī 'èlé í'dí kárã. Ítí rī, tã 'è'è tãndí ânî drí 'èlé trá ãkú ró gólã drí rī já gólã drī sī kô. Ôvârí rī'á lövô âníkã yí drí ânî drí rīzó òjílã iyíkã àmúlí tã

'ē'ē tāndí ró rî 'bá yî sî rî ndrē'á. ¹¹ Gō'dá tā gólâ má drí lēlé gārā ānî drí 'élé rî, rī'á ānî drí rīzō zāā rī'á tā Ôvârí kâ 'élé ítí, té būúú kâyî ādūkū ānîkâ ĩnyákú nō drī nōngá rî sî. Nī rî tā 'dī 'bá yî 'élé ítí, tālâ tā tāndí gólīyî ānî drí līfī 'bāzō drī lâ yî rî 'bá yî ūsúzó. ¹² Ānî rú'bâ ūútrâ kô tā Ôvârí kâ rî 'ērē 'á. 'Dōvó nī rî bê-rî tā 'élé ōzō ōjílâ gólīyî rî 'bá tā lēlé Ôvârí 'á pīpīsilī ālô sī kâyî lāṅō kâ 'á rî 'bá yî kâtí. Ítí rî, nī â'dô tā tāndí gólīyî Ôvârí drí tā lâ 'bālē trá rî 'bá yî ūsú'á.

Tā Ôvârí drí 'ēzō tā yí drí 'bālē trá 'ē'á 'élé rî 'bá yî 'élé pātīī
rî

¹³ Ôvârí ōtírī tā 'bā'bā 'bāā ōrē fēzō Ābārāyāmā drí rî, gólâ ĩtrī lātrírí trá íyî rú sī kī, yî Ôvârí āā'dô tā gólīyî yí drí tā lâ 'bālē trá rî 'ē'á pātīī. Āmbā gólâkâ rî rī'á gārā kôrô āmbā ōjílâ mvá kâ rî drī sî. Bē trá ítí rî, gólâ drí lātrírí ĩtrízō tā 'dī 'bá yî 'ēzō Ābārāyāmā drí íyî rú nyāányā sī kī, ¹⁴ “Tā pātīī ró, má â'dô ōrē fē'á ní drí āmbā, â'dô ró bê ní drí â'dózó ózōwá bê dūū.”

Tā Ómvó Ngá 22.17

¹⁵ Gō'dá Ābārāyāmā rî trá ndrô ndrô ró pīpīsilī ā'dí sī, Ôvârí ō'ē ró tā rî 'dī bê yí drí. Gō'dá dīyí mānī, Ābārāyāmā drí tā gólâ Ôvârí drí 'bālē 'élé 'dī ūsúzó.

¹⁶ Ōzō ōjílâ ōlē trá lātrírí ĩtrílí tā-drī lēlē 'ēzō rî, lōndā íyî zāā ngá gólīyî tā lâ drí lānjīlī lānjī gārā rî 'bá yî rú lâ í'dī sísí, gō'dá lātrírí rî 'dī ĩtrízō rú lâ sī. Lātrírí ĩtrílí tā-drī lēlē tāsī rî rî tā â'dálé kī, pātīī ró, gólīyî â'dô tā tā-drī lēlē 'dī kâ 'ē'á trá. Bē ítí rî, tā āzākā gō'dá trá yū ōjílâ āzā 'bá yî drí tī ānyázō tā lâ sī. ¹⁷ Ôvârí lē â'dálá trâ ōjílâ gólīyî yí drí tā 'bāzō trá tā 'ēzō gólīyî drí rî yí drí kī, yí â'dô pātīī tā gólīyî yí drí tā lâ 'bālē 'dī 'bá yî 'ē'á, tā ĩsū lâ já rú kô. Ítí rî, gólâ ĩtrī lātrírí tā-drī lēlē 'ēzō 'dī kâ í'dī íyî rú sī.

¹⁸ Gō'dá tā rī 'dī 'bá yī tāsī rī, tā-drī lēlē gólâkâ gō'dá kpá lâtrírí gólá drí îtrílí trá tā-drī lēlē 'dī tāsī rī bê, rī'á ngá rû jā 'bá kô rī 'dī. Tālâ tā 'dī 'bá yī â'dâ tā trá kī, Ôvârí â' dô pĕtī tã lâ yī 'é'á. Gólâ îcá kô âmâ âdólé tã rī 'dī tāsī. Tã tā rī 'dī 'bá yī kâ sô mbârâkâ trá âmâ gólīyī rã 'bá trá gólâ ngálâ ngá pâlé tã gólīyī ânyâ ró rī 'bá yī 'ásī rī 'bá yī 'á rōô. Tālâ tā gólīyī Ôvârí kâ rī 'dī 'bá yī tāsī rī, mã îcâ trá tã âmâ drí rīzô lífí 'bálé drī lâ rī 'bá yī rŭlŭlŭ gágá. ¹⁹ Tālâ tā 'dī 'bá yī rī âmâ âtŭlŭlŭ tŭ gágá Ôvârí rú, gō'dá rī kpá látŭ njŭlŭ trê âmâ drí fŭzô kôrô mbŭ vŭ lânjã Ôvârí drí rīzô 'á lâ 'bŭŭ 'álâ nã 'á. Mã îcâ trá filí kôrô ítá gólâ âtŭlŭlŭ tŭ vŭ lânjã rī 'dī kâ rī ŭgŭlŭlŭ lésŭ, nŭ'á kôrô âdrélé mbŭ Ôvârí ândrá. ²⁰ Nŭ ndrê drê, Yésŭ câ trá tólá sŭsŭ âmâ drí tã êdé 'bá ró âmâ lâfálé Ôvârí bê rī, rī'á zãâ gbâdú ŭtŭ ōzô Mãlĕkŭsĕdĕkĕ drí rŭrŭ zãâ gbâdú drŭ-'bá ângŭ ró rī kâtí. Yésŭ rŭ'á tã 'dī 'é'á ŭtŭ, tãlã látŭ njŭlŭ trê âmâ drí fŭzô vŭ lânjã Ôvârí kâ rī 'álâ.

7

Tã Mãlĕkŭsĕdĕkĕ rī tāsī rī

¹ Tã Mãlĕkŭsĕdĕkĕ kâ rŭ'á nŭtŭ. Mãlĕkŭsĕdĕkĕ rī trá kŭmŭ ângŭ ró jãrŭbã Sãlãmŭ kâ rŭ drŭlŭlŭ, gólâ rŭ kpá trá drŭ-'bá ângŭ ró ngá fĕfĕ fĕlĕ Ôvârí gólâ âmákâ âmã lâ drŭ lâ vŭlŭlŭ kôrô rŭ drŭ. Gō'dá Ābārāyāmā yī nŭnŭ ngá ŭyŭkâ gólīyī kŭmŭ ângŭ ângŭ ângŭ nŭ kâ sŭ rŭ 'bá yī drŭ ôpálé trá rŭ 'bá yī âtrŭlĕ rŭ vŭsŭ rŭ, gō'dá Ābārāyāmā yī ôtŭrŭ rŭ âgŭlĕ âwã rŭ 'dŭ vŭ lâ 'ásŭ rŭ, Mãlĕkŭsĕdĕkĕ drŭ gólīyī ŭsŭzô gō'dá ôrĕ fĕzô Ābārāyāmā rŭ gŭgŭ drŭ.* ² Gō'dá nŭngá sŭ, Ābārāyāmā drŭ ngãzô ngá-tŭ ŭyŭkâ gólīyī ŭyŭ drŭ âtrŭlĕ âgŭzô âjŭ 'ásŭ rŭ 'bá yī lŭnyŭzô vŭ 'ásŭ zãlŭ mŭdrŭ, gō'dá drŭlã vŭ âlŭ rŭ

* ^{7:1} 7.1 Nŭ zŭ tã âjŭ 'dŭ kâ gō'dá kpá tã Ābārāyāmā drŭ ngá lânjŭzô 'dŭ Tã Ômvŭ Ngá 'á kápŭtã 14.

trōzó fělé kôrô Mālĕkīsēdékĕ drī-'bá ngá fěfĕ kâ rī ró rī sī ngá fěfĕ ró Ôvârí drí. Rú Mālĕkīsēdékĕ 'dī itō lâ kī, kúmú ǎngí rīrī tā mbĭmbĭ sī rī kâ. Gō'dá gólâ kpá rī'á kúmú Sālámō kâ ĩ'dī. Tā ífí lâ kī, kúmú tā ǎ'dí kâ. ³ Tā ĩgī-ĭgī yū'dáwá tā â'dalé ǎmâ drí Mālĕkīsēdékĕ rī tāsī kī, ngātá gólâ fí cú átá bê ngātá ândrê bê ngá ózōwá bê yā rī. Tā ĩgī-ĭgī kpá yū'dáwá â'dalâ kī, ngātá útí gólâ tītī ngá gólâ drá trá yā rī. Gō'dá ókīzō gólâ rī trá drī-'bá gólâ tā êdé 'bá Ôvârí drí rī ró zāâ gbádu itō vō lâ ákó gō'dá kpá ǎdūkū lâ ákó. Bê trá ĩtí rī, gólâ rī'á ózō Yésū Ôvârí rī mvá gólâ rī 'bá zāâ gbádu itō vō ákó gō'dá kpá ǎdūkū ákó tā êdé 'bá ró rī kâtí.

⁴ Gō'dá ĩtí rī, nī ĩsū drĕ tā ǎmbā Mālĕkīsēdékĕ kâ gólâ lâvū 'bá kôrô rī tāsī. ǎmâ ǎ'bíyá ǎngí Ābārāyámā fĕ ngá-tĭ ǎlô-ǎlô ngá cé tītī mûdrĭ 'ásī tĭbê drílâ â'dúlĭ ǎgōzō ĩ'dí bê lâ ǎjú vō 'ásī rī 'bá yī ndrĭ Mālĕkīsēdékĕ drí. ⁵ Ōjílâ 'bâsúrú Lávĭ kâ rī kâ gólĭyĭ â'dó 'bá drī-'bá ngá fěfĕ kâ Ôvârí drí rī 'bá yī tāsī rī, Ôvârí 'bā tā trá gólĭyĭ drí ngá ǎlô-ǎlô cé tītī mûdrĭ 'ásī rī ũ'dúlĭ ōjílâ ĩyĭkâ ĩsĭrā'élĕ kâ drígá sī ngá fěfĕ ró Ôvârí drí rī 'bá yī trólé. Drī-'bá gólĭyĭ ngá fěfĕ ōjílâ kâ fĕ 'bá Ôvârí drí 'dī 'bá yī gō'dá kpá ōjílâ gólĭyĭ ngá 'dī 'bá yī fĕ 'bá drílĭyĭ rī 'bá yī bê ǎ'dô ĩyĭ kpálé ōrĭ ǎlô 'ásī Ābārāyámā rī ózōwá yī ró rī, rī'á tā mbĭmbĭ 'ĭ ngá 'dī 'bá yī fĕzó gólĭyĭ drī-'bá ngá fěfĕ kâ ró rī 'bá yī drí. ⁶ Gō'dá drī-'bá ngá fěfĕ kâ Mālĕkīsēdékĕ 'dī â'dó kô 'bâsúrú Lávĭ yĭ kâ rī 'ásī kpálé ĩtí rī, gólâ trô ngá ǎlô-ǎlô trá mûdrĭ 'ásī cé tītī ǎ'bíyá Ābārāyámā drígá sī. Gō'dá gólâ fĕ ōrĕ kpá Ābārāyámā gólâ Ôvârí drí tā 'bāzó ōrĕ fĕzó drílâ rī drí. ⁷ ǎmâ ndrĭ nī trá kī, pĕtĭtĭ ró, ōjílâ gólĭyĭ sĭsĭ-lésĭ rī 'bá yī rī ĩyĭ nī ōrĕ fĕlé gólĭyĭ ǎdū lésĭ rī 'bá yī drí. ĩtí rī, Mālĕkīsēdékĕ 'dī rī'á sĭsĭ-lésĭ ró Ābārāyámā drí sī.

⁸ Ā'dô drī-'bá ngá fěfě kâ gólīyî â'dó 'bá Lāvī kâ rî 'bá yî tāsī rî, gólīyî rī'á ōjīlā gólīyî 'ě 'bá drālē gólīyî ngá û'dú 'bá ró cé tîṭī ngá ālô-ālô mûdrī 'ásī âtrólē fēlé ngá fěfě ró Ôvârī drī rî 'bá yî ī'dī. Gō'dá Mālĕkīsēdékē rî tāsī rî, trá rī'á ókīzō drī-'bá ngá fěfě kâ gólā rī 'bá zāâ rīlī zāâ bāḏī ró gólā ngá-tī ālô-ālô mûdrī 'ásī gólīyî Ābārāyāmā drī â'dúlī trá 'dī 'bá yî trō 'bá rī ī'dī. ⁹ Lāvī 'dī rī'á á'bíyá ró drī-'bá ngá fěfě kâ 'dī 'bá yí kâ ndrī gólīyî ngá trō 'bá trá ālô-ālô īyī drī ngá cé tîṭī mûdrī âtrólē ngá fěfě ró Ôvârī drī rî 'bá yî 'ásī rî, mā â'dô âta'á lâ kpá kī, Lāvī rī gógó 'dī fě ngá kpá ālô-ālô cé tîṭī ngá íyíkâ mûdrī âtrólē ájú lésī rī 'bá yī 'ásī ngá fěfě ró Mālĕkīsēdékē drī-'bá ngá fěfě kâ 'dī drī kôrô á'bíyá lâ Ābārāyāmā sī.* Ítī rī, Mālĕkīsēdékē 'dī rī'á sīsī-lésī ró kpá Lāvī yī drī sī. ¹⁰ Nī ndrē drē, kpálé útī drē Lāvī rī 'dī kô'dáwá rī, lēndrē ōzō gólā trá njāâ á'bíyá lâ Ābārāyāmā rī 'á tīlī kâyī gólā Ābārāyāmā drī Mālĕkīsēdékē rī ūsúzó ngá fězó drīlā rī sī rī kâtī.

¹¹ Drē sīsī, tā ngá âtrólē fēlé drī-'bá ngá fěfě kâ gólīyî â'dó 'bá Lāvī kâ rī 'bá yī drī ngá fěfě ró Ôvârī drī rī, rī'á lâtī ânīzó Ôvârī ngálā tālā gólā āâyē ró ōjīlā bê tā ōnjī íyíkâ rī 'bá yī 'ásī rī ī'dī. Trá rī'á té ítī kâyī gólā Ôvârī drī tā 'bā'bā íyíkâ rī 'bá yī fězó Músā drī tālā ōjīlā drī tā lâ yī 'ézó bê rī sī. Gō'dá lâtī rī 'dī gō'dá tā 'bā'bā Músā kâ 'ě'ě lâ bê rī ícá kô ōjīlā pālē tā ōnjī íyíkâ rī 'bá yī 'ásī ālólā. Bê trá ítī rī, rī'á îcā-îcā ró Ôvârī drī drī-'bá tā êdé 'bá ró ngiingī ájózó drī-'bá ngá fěfě kâ 'dī 'bá yī vō lâ 'á. 'Dīn Yésū ī'dī. Yésū â'dó kô Lāvī rī ōzōwá 'í ōzō Ārónā tí, gō'dá gólā rī'á drī-'bá

* ^{7:9} 7.9 Útī Lāvī drē kô. Gō'dá tālā Ābārāyāmā â'dô Lāvī rī á'bíyá 'î, Ābārāyāmā fě ngá 'dī 'bá yī bê Mālĕkīsēdékē drī-'bá ngá fěfě kâ ró rī drī, ókīzō ózōwá lâ yī ndrī înjī Mālĕkīsēdékē 'dī trá ngá fěfě Ābārāyāmā drīgá 'dī sī.

tā êdé 'bá ró â'dô tā Mālĕkīsēdekĕ kâ vó ró.

¹² Nī ndrê drĕ, îcâ bê trá drĭ-'bá ngá fĕfĕ kâ drĭ ngá fĕlé Ôvârí drĭ tā ònjĭ tāsĭ rĭ lâràkô lâ jălê rĭ, ĩtĭ rĭ, îcâ kpá trá Ôvârí drĭ tā drĭlâ 'bălê trá ôjĭlâ pázó rĭ jălê. Gô'dá ĩtĭ rĭ, gólâ âjô Yésũ trá ôjĭlâ pălê tā ònjĭ 'ásĭ.

¹³⁻¹⁴ Gô'dá Kúmú âmákâ Yésũ tā lâ pĕlé trá búkũ Ôvârí kâ 'á 'díyĭ pā 'bá ró rĭ tāsĭ rĭ, gólâ â'dó kô 'băsurú Lávĭ kâ 'ásĭ. 'Băsurú gólâkâ rĭ'á ngũ, rĭ'á 'băsurú Yúdă kâ rĭ ĩ'dĭ.* Músă 'bălê bê tā kĭ'á nĭ rĭ, â'dĭ â'dô îcá'á nĭ â'dólê drĭ-'bá ngá fĕfĕ kâ ró rĭ nĭ yā rĭ tāsĭ rĭ, gólâ âyé ôjĭlâ âzākâ Yúdă kâ kô â'dólê drĭ-'bá ngá fĕfĕ kâ ró âlôwálâ, gbô cé ôjĭlâ Lávĭ kâ rĭ 'bá yĭ ĩ'dĭ.

Tā Yésũ drĭ â'dózó tā êdé 'bá âmákâ ró Ôvârí bê ôzô drĭ-'bá ngá fĕfĕ kâ Mālĕkīsēdekĕ kâtĭ rĭ

¹⁵ Ngbāangbânô rĭ, mā nĭ trá dódó rôô kĭ, Ôvârí nĭjĭ lătĭ ó'dí ôjĭlâ pázó rĭ trá, tā êdé 'bá ngũ lâ gólâ ôzô drĭ-'bá ngá fĕfĕ kâ Mālĕkīsēdekĕ kâtĭ rĭ âjózó tā êdélé âmâ lâfálê 'á Ôvârí bê. Tā êdé 'bá rĭ 'dĭ rĭ'á Yésũ ĩ'dĭ. ¹⁶ Gólâ â'dó kô drĭ-'bá tā êdé 'bá ró â'dô tā gólĭyĭ Músă drĭ 'bălê trá rĭ vó ró. Â'dó tā â'dózó té 'băsurú mbĭmbĭ rĭ 'ásĭ kô. Gólâ â'dô trá tā êdé 'bá ró drĭ-âcê Ôvârí drĭ fĕlé gólâ drĭ rĭ sĭ, tălâ mbârâkâ gólâ 'á tĭbê gólâ rĭ 'bă 'bá rĭlĭ zââ gbădú âđũkũ âkó rĭ tāsĭ. ¹⁷ Ôvârí pĕ tā gólâ rĭ tāsĭ kĭ nĭ rĭ, “Nĭ â'dô 'bă'á kâyĭ vósĭ cé tā êdé 'bá ró âmâ lâfálê 'ásĭ ôjĭlâ âmákâ bê zââ gbădú ôzô Mālĕkīsēdekĕ drĭ rĭrĭ drĭ-'bá ró zââ gbădú rĭ kâtĭ.”

Lôngó 110.4

¹⁸ Nī ndrê drĕ, Ôvârí nā lătĭ tā 'bă'bă 'ĕ'ĕ kâ trá gārâ drĭjĭ, tălâ tā 'bă'bă rĭ 'dĭ 'bá yĭ rĭ'á mbârâkâ âkó ôjĭlâ pălê.

* ^{7:13-14 7.13-14} Tā ângũ 'bá ângũ tā trá kĭ, 'díyĭ pā 'bá ââ'dô âfô'á 'băsurú Yúdă kâ rĭ 'ásĭ.

¹⁹ Nī ndrê drě, tã 'bã'bã gólīyî Ôvârí drí âfělé Músã sī rī ícã iyî kô ôjílã āzākã 'bãlé â'dólé tã mbî 'bá ró. Tã 'dí tāsī rī, Ôvârí âjô Yésū trá látî ó'dí gólã â'dó 'bá tãndí ró rōô látî tã 'bã'bã gólīyî âfělé kôrô Músã 'ásī rī vó ró rī drī sī rī njīlī. Mã 'bã līfī Yésū drī látî njīlī âmã drí cãzó ãnyî Ôvârí rú.

²⁰ Rī'á tã lậnjī-lậnjī 'î kī, Ôvârí 'bã Yésū trá tã êdé 'bá ró ítí lãtrítrí sī. Gõ'dá ôjílã Lậvī yí kã 'dī 'bá yí âcã iyī trá â'dólé drī-'bã ngá fěfě kã ró cú ítí lãtrítrí ítří ãkó.

²¹ Gõ'dá Ôvârí ítří lãtrítrí trá kậyī gólã drí Yésū Krístô rī 'bãzó â'dólé tã êdé 'bã âmákã ró Ôvârí bê rī tú. Gólã âtã tã trá Yésū rī tāsī kī, “Mã Ôvârí Yãkóvã ítří lãtrítrí trá tã 'dí tāsī. Má já tã įsū âmákã kô'dáwá. Má 'bã tã trá kī, 'Ní â'dô 'bã'á kậyī vósī cé tã êdé 'bá ró zãã gbậdú ặđũkũ ãkó.’ ”

Lôngó 110.4

²² Lậtî gólã Ôvârí drí Yésū rī 'bãzó tã êdé 'bá ró âmã lãfálé 'á yí bê rī â'dã tã âmã drí kī, tã-drī lếlế ó'dí drílã 'bãlé trá âmã lãfálé 'á yí bê rī rī'á 'dī tãndí ró gặặ tã-drī lếlế gólã ặkũ ró rī drī sī. Yésū rī gógó rī'á má-tặtặ 'î âmã drí, pặtặ ró âmã drí nặlặ kī, Ôvârí â'dô pặtặ tã gólã drílã 'bãlé tã-drī lếlế ó'dí gólãkã vó ró 'dī 'ế'á.

²³ Tã ãzã bê gólã Yésū rī 'bã 'bã â'dólé íyíkã tã êdé 'bã lãrãkô ngī lã ró drī-'bã ngá fěfě kã rī 'bá yí drī sī rī. Ặkũ ró rī, drī-'bã ngá fěfě kã 'dī 'bá yí bê rī'á dũũ. Gõ'dá ôzô drī-'bã 'dī 'bá yí ãlôlã ôdrã trá rī, 'dũ lôsī gólãkã âdrê trá, ícã trá ôjílã ãzã 'bãlé â'dólé drī-'bã ró gólã rī vô 'á, tãlã lôsī ngá fěfě kã 'dī ôñī ró bê sịsị 'álã. ²⁴ Gõ'dá Yésū rī tāsī rī, gólã rī íyíkã zãã lédrě-lédrě ró tã êdé 'bá ró âmã lãfálé 'á Ôvârí bê zãã gbậdú ặđũkũ ãkó. ²⁵ Bê trá ítí rī, gólã ícã trá ôjílã gólīyî ânī 'bã âcálé ãnyî Ôvârí ngálã kôrô yí sī rī 'bá yí pãlé ngbã zãã gbậdú ặđũkũ ãkó, tãlã gólã rī'á tólã kậyī vósī kará lédrě-lédrě ró Ôvârí bê, rī'á rãtãã 'ếlế Ôvârí drí

tā êdé 'bá gólīyíkâ ró tā gólīyíkâ tāsī, ā'dô ró bê Ôvârí drí gólīyî pázó.

²⁶⁻²⁷ Îcâ trá âmâ drí Yésū rî trózó tā êdé 'bá ąngí âmákâ ró tā âmákâ tāsī ndrī. Nī ndrê drě, gólâ rī'á tândí ró jára'bítí cú ítí tā ọnjí ąkó yí 'á. Ítí rî, gólâ rī'á ngī drī-'bá ąngí ngá lị kâ Ôvârí drí gólīyî â'dó 'bá tā ọnjí 'bá ró rî 'bá yî drī sī. Ôvârí ìngâ gólâ trá ùrú ąmbâ lâ drí lậvũlị gặặ tá ùrú 'álá rî kâ drī sī, ìnjịlị ìnjị ąmbá lậvũlị kòrô. Îcâ trá drī-'bá ąngí ązâ 'dī 'bá yî drí kòrònyâ lịlị ąndálé ąndâ kậyi vósí cé, sísí lâ, tálâ tā ọnjí gólīyî nyáányâ kâ rî 'bá yî tāsí, gõ'dá rị lâ kpá, tálâ tā ọnjí ọjílâ Ísírâ'élě kâ rî 'bá yí kâ tāsí ndrī. Gõ'dá ícá kô Yésū drí tá 'ézó ąndálé ąndâ tá ọnjí tāsí ọzô gólīyí kátí. Gólâ 'bá cé ngá ąlô ì'di ngá fěfě ró tálâ tá ọnjí tāsí cú ítí tá lâ ąndá ąkó. Gólâ fê íyí nyáányâ ì'di drálé ngá fěfě ró Ôvârí drí. 'Dī rî ícâ trá Ôvârí drí tá ọnjí ọjílâ kâ rî 'bá yí ąyézó gólâ rî ọdră sī. ²⁸ Pặặ rí, tá 'bâ'bâ gólīyí ąfělé kòrô Músă sī rî 'bá yí 'bâ ọjílâ gólīyí cú tá ậvị-ậvị bê rî 'bá yí ą'dólé drī-'bá ąngí drī-'bá ngá fěfě kâ rî 'bá yí kâ ró. Gõ'dá volé drī lâ 'ásí rî, Ôvârí drí lătrírí ítrízó íyí mvá nyáányâ rî 'bălé ì'di tá êdé 'bá ąngí âmákâ ró. Ó'bâ gólâ cú ítí tá ọnjí ązákâ ąkó ąlôwálâ, tálâ ā'dô ró bê tá êdé 'bá tândí ró âmâ lăfálé Ôvârí bê rî 'á lậvũlị gặặ zăă gbádu ặặkũ ąkó.

8

Tā Yésū tā êdé 'bá ąngí âmákâ ró rî tāsí rî

¹ Tā má drí rī'á ątálâ ąnī drí Yésū rî tāsí nô rī'á tá ąngí 'í. Kúmu âmákâ gólâ rī'á tá êdé 'bá ró âmâ lăfálé 'á Ôvârí bê rî, gólâ rī'á ọjílâ lánjă 'í. Gólâ rî trá gólé Ôvârí rî drī-ągó drī lésí ró, vò Ôvârí drí rízó drī-ącê bê 'bũũ 'álá rî 'á. Vò rî 'dī rī'á vò ìnjịlị ìnjị ròô rî ì'di. ² Gólâ rî lôsí íyíkâ 'élé vò

lânjã pãtĩĩ Ôvârí kâ úrú 'álâ rî 'á, Ôvârí êdê vò rî 'dĩ nĩ, à' dó kô òjílã mvá 'ĩ' dĩ.

³ Tã gólíyî drĩ-'bá ángí drĩ-'bá ngá fěfě kâ rî 'bá yí kâ cé tĩtĩ 'bálé 'élé rî, rĩ'á ngá fěfě fělé gō'dá kpá rĩ'á kōrōnyā lĩlĩ fělé Ôvârí drĩ. Ītĩ rî, îcâ trá Yésú drĩ à'dólé ngá bê fělé Ôvârí drĩ tã êdé 'bá ángí âmákâ ró tã ònjĩ âmákâ tāsĩ. ⁴ Ōzō Yésú ã'dô tíkó cé tã êdé 'bá gólâ rî 'bá tã 'élé ìnyákú drĩ nōngá rî, 'ĩ'dĩ rî, tíkó îcá kô gólâ rî 'bázó tã êdé 'bá ró, tãlã òjílã àzâ 'bá yí bê gólíyî 'bálé trá à'dólé drĩ-'bá ngá fěfě kâ ró tã êdélé, gō'dá rĩ'á ìyî cú ngá bê fělé à'dô tã 'bã'bã Ôvârí kâ rî 'bá yí vó ró. ⁵ Lôsĩ drĩ-'bá 'dĩ 'bá yí kâ 'dĩ rĩ'á cé lĩndrĩ lôsĩ pãtĩĩ gólâ tã êdé 'bá âmákâ drĩ rĩ'á 'ělâ úrú 'álâ rî kâ 'ĩ'dĩ. Tãlã tã 'dĩ tāsĩ rî, Ôvârí 'bã tã Músã drĩ vò 'dĩ tāsĩ drĩ-mbílĩ sōsō sĩ. Músã drĩ 'ě'á vò gólâ Ôvârí drĩ 'ězó rú ùsúlĩ 'á lâ òjílã íyíkâ bê rî 'dĩ'á rî, Ôvârí drĩ tã àtázó Músã drĩ drĩ-mbílĩ sōsō sĩ kĩ,

“Nĩ êdé ngá ndrĩ 'dĩ 'bá yí, nyé òzō vò pãtĩĩ âmã ìnjĩzō úrú 'álâ gólâ má drĩ à'dalé nĩ drĩ únĩ drĩ 'álâ rî kãtĩ.”

Âfō-âfō 25.40

⁶ Gō'dá nĩ ndrê drĩ, lôsĩ gólâ Ôvârí drĩ fělé Yésú drĩ rî, tã lâ lãnjĩ-lãnjĩ rōô gãrã lôsĩ tĩbê gólâ drĩ 'bálé drĩ-'bá ngá fěfě kâ àzâ 'dĩ 'bá yí drĩ 'élé rî yí drĩ sĩ. Nĩ ndrê drĩ, lãtĩ ó'dĩ gólâ Yésú drĩ êdélé òjílã drĩ nĩzō Ôvârí ngálâ rî, rĩ'á tãndĩ ró lãvũlĩ kôrô lãtĩ ăkũ Ôvârí kâ gólâ Músã drĩ à'dalé trá âmã drĩ rî drĩ sĩ, tãlã tã gólâ Ôvârí drĩ rĩ'á tã lâ 'bálé 'élé òjílã íyíkâ pãzó tã lãtĩ ó'dĩ 'dĩ kâ tāsĩ rî rĩ'á tãndĩ ró lãvũlĩ kôrô tã 'bã'bã gólâkâ lãtĩ ăkũ rî kâ drĩ sĩ.

⁷ Nĩ ndrê drĩ, tíkó òzō lãtĩ ăkũ tã-drĩ lělě sísĩ 'dĩ kâ ã'dô trá nyé ndrĩ tãndĩ ró cú ĩtĩ tã àzākã ákó ìzālâ rî, tí îcá kô Ôvârí drĩ lãtĩ tã-drĩ lělě ó'dĩ kâ àzâ 'ězó. ⁸ Gō'dá Ôvârí à'dã tã ányã yí drĩ ùsúlĩ òjílã íyíkâ tāsĩ tã-drĩ lělě yí drĩ 'bálé trá gólíyî bê rî vó ró rî úlĩ nō 'bá yí sĩ.

“Ôvârî Yākóvā âtâ tâ trá kī nī rî,
 ‘Kâÿî ââ'dô âcá'á ïzátú má drî tã-drî lělē ó'dí 'ězó
 ôjílā ámákâ Īsīrā'élē kâ rî 'bá yí bē.

⁹ Tã-drî lělē ó'dí rî 'dī â'dó kô ôzō gólā sísí má drî 'élé trá
 gólīyî á'bíyá yí bē
 kâÿî má drî gólīyî drî rūrî âsélé vólé 'bãdrî Măsīrî kâ
 'ásī rî sī rî kâtí.

Gólīyî 'dē trá ūgúlí drî tã tã-drî lělē rî 'dī 'bá yí kâ 'élé.
 Tālā tâ rî 'dī tāsī rî, má 'bāá līfí gō'dá kô gólīyî drî,
 tālā gólīyî vó ndrězó.

¹⁰ Nôô rī'á tã-drî lělē ó'dí má drî 'e'á 'ělā ïzátú ôjílā
 Īsīrā'élē kâ bē rî ī'dī.

Má â'dô gólīyî 'e'á tã 'bā'bã gólīyî má drî 'bālē gólīyî drî
 'élé rî 'bá yí trólē 'bālē īyî pīpīsílí 'á rî 'bá yí nīlí
 dódó.

Ītí rî, gólīyî â'dô rī'á tã lâ yí 'élé tândí ró.

Má â'dô â'dó'á ī'dī Ôvârî gólīyíkâ ró.

Gō'dá gólīyî â'dô â'dó'á ôjílā ámákâ ró.

¹¹ Ītí rî, â'dó kô îcâ-îcâ ró ôjílā āzākā ôjílā ámákâ rî 'bá yí
 lāfálē sī drî 'bã-tî-'dī-āzī īyíkâ ró rî 'bá yí
 ngātá âdrúpī lâ yí bē līfí lâ yí îmbázó Ôvârî Yākóvā rî
 nīlí,

tālā gólīyî ndrī â'dô ámâ nī'á,

îtólē ôjílā gólā cú ĩtí āmbā ākó rî rú sī

cālē búúú ôjílā gólā āmbā gólākâ drî â'dólē gāră ndrī
 āzī-āzī lâ yí kâ drî sī rî rú.

¹² Má â'dô tã ônjí gólīyíkâ rî 'bá yí âyé'á pīpīsílí tândí
 ámákâ rî sī.

Gō'dá tã ônjí rî 'dī 'bá yí tã lâ âgá má drî kô ālôwálâ.' ”

Yērēmíyā 31.31-34

¹³ Gō'dá Ôvârî zílí bē tã rî 'dī tã-drî lělē ó'dí íyíkâ ró rî,
 'dī 'bã gō'dá tã-drî lělē sísí gólākâ 'dī trá â'dólē tã ākú tã

ífi ãkó rî ró, tãlã ngá gólã ãkû 'bá trá gõ'dá kpá tã lâ drí
âzálé trá rî â'dô rû izã'á 'wãã.

9

*Tã Ôvârí rî ñnjĩ-ñnjĩ tãsi, â'dô tã-drĩ lëlë gólãkã sísí òjílã
bê rî*

vó ró rî

¹ Gõ'dá â'dô tã-drĩ lëlë sísí Ôvârí kã òjílã íyíkã Ìsirã'élë
kã rî 'bá yí bê rî vó ró rî, Ôvârí 'bã tã ãzã 'bá yí trá òjílã drí
'ëlé, â'dô ró íyí ñnjĩzó bê dódó mbị. Gõ'dá vö ãzã kpá bê
rĩ'á, gólã 'dĩlĩ trá Ôvârí rî ñnjĩzó 'á lâ. ² Ítĩ rî, ú'dị gũgũ rî 'dĩ
trá. Gõ'dá óókĩ gũgũ rî 'dĩ 'álé lâ zãlô rĩ. Vö sísí ățĩ tĩlĩ sĩ
rĩ, úzĩ trá “ ‘vö Ôvârí kã” ’. Vö rî 'dĩ 'á rî, órã ãbélëngówá
trá ñjĩrĩ â'dô lâ vó ró rĩ'á ì'ĩ lâ ìyĩ lámã ró, gõ'dá tãrãbızã
kpá bê vö rî 'dĩ 'á cú ãmbãtã gólã òrë 'bãzó trá drĩ lâ ngá
fëfë ró Ôvârí drí rî 'bá yí bê.*

³ Vö rĩ lâ ró gũgũ 'dĩ 'á rî kpá bê, ócã lãfálé lâ vö sísí rî
rú sĩ ítã bí sĩ kpãđákũ. Úzĩ vö rĩ 'dĩ “ ‘vö ngĩngĩ lâ Ôvârí
drĩ” ’. ⁴ Gõ'dá vö rĩ 'dĩ 'á rî, ngá bê rĩ'á zãlô rĩ. Ælô rî rĩ'á
tãrãbızã 'ĩ, éedê dáãbõ 'ásĩ, rĩzó ngá ãjĩ bê tũrũ-tũrũ rî 'bá
yí zãlé drĩ lâ 'á Ôvârí drí. Gõ'dá sãndúkũ rú'ba lâ ndrũlĩ
dáãbõ sĩ kpá bê rĩ'á, 'dĩ rĩ'á cú ngá gólĩyĩ â'dô tã-drĩ lëlë
Ôvârí kã rî 'bá yí bê yí 'á. Gõ'dá ngá rî 'dĩ 'bá yí rĩ'á rĩ'dĩ nō:
límvo mvá dáãbõ 'ásĩ cú ngá nyãnyã zĩlĩ mánã rî bê 'á lâ,
gõ'dá pĩdrĩgũ Áronã kã gólã bí lô'ba 'bá fõô yí bê ãkû ró
rĩ bê, gõ'dá kpá kúnĩ mvá kpãkãrã-kpãkãrã rĩ gólĩyĩ Ôvârí
drĩ tã 'bã'ba íyíkã tã-drĩ lëlë sísí òjílã íyíkã bê rî kã rî 'bá yí
ìgĩzó drĩ lâ 'á rî 'bá yí bê. ⁵ Gõ'dá sãndúkũ 'dĩ drĩ lâ ólõpã
mãlãyíkã lĩndrĩ ạngĩ ạngĩ 'ĩ zãlô rĩ tị gãrã lâ rĩ rî 'bá yí 'ásĩ,

* 9:2 9.2 Æmbãtã 'dĩ rĩ'á lámbe ró ngá nyãnyã gólã Ôvârí drí fëlé trá òjílã
Ìsirã'élë kã rî 'bá yí drí ndrô drĩlĩyĩ lãmúzõ vö 'ã'ĩ rî 'bá yí
'ásĩ rî 'bá yí sĩ.

tā â'dalé kī, pātījī Ôvârí rī rû ûsúlí òjílâ íyíkâ bê vò 'dī 'á. Mālāyíkâ líndrī 'dī 'bá yī úfú lâ yī âkò rû 'dó gólê sãndúkū 'dī drī 'álâ ró, gō'dá 'dī rī'á vò gólâ Ôvârí drī rīzò tā ònjī òjílâ kâ rī 'bá yī âyélé 'álâ rī 'dī. Gō'dá ngbãangbãno rī, má lēé kò rīlī tā âzâ 'dī 'bá yī rãlé ndrī gūgū 'dī tãsí ânī drī.

⁶ Gō'dá éédê gūgū 'dī bê ngá 'á lâ 'dī 'bá yī bê ití rī, drī-'bá ngá lī kâ rī 'bá yī rī iyī nī iyíkâ filí cé 'alé lâ kílí trá sísí ró rī 'dī 'álâ ândalé ândalé rī'á tā Ôvârí rī ñnjīzò rī 'élé. ⁷ Gō'dá gólīyī ícá kò filí 'alé lâ âkílí rī lâ ró rī 'dī 'álâ. Cé drī-'bá ñngí drī-'bá ngá lī kâ rī 'bá yī kâ ãlò rī ícâ nī filí ítá tī âmbélé kpãákū gūgū 'dī 'á 'dī ũgúlí lâ lésī, cãlé vò ngîngî lâ Ôvârí drī 'dī 'álâ. Gō'dá gólâ rī filí vò rī 'dī 'á cé ândalâ ãlò ndrò 'á. Kâyī gólâ drī rīzò filí 'dī sí rī, ícâ trá gólâ drī kōrōnyā gólīyī līlī līlī rī 'bá yī ãrī lâ yī âtrōzò kpãâ fēlé Ôvârí drī ngá fēfē ró tãlâ tā ònjī íyī nyãanyã kâ rī 'bá yī tãsí, gō'dá kpá tãlâ tā ònjī òjílâ âzâ 'bá yī drī 'élé trá cú ití vò lâ nīzò kò rī 'bá yī tãsí. ⁸ Tã rī 'dī 'bá yī sí rī, Líndrī Tãndí Ôvârí kâ â'dâ tā âmâ drī kī, lãtī òjílâ drī fīzò ítá tī 'dī ũgú 'álâ Ôvârí rī ûsúlí rī únjījī drē kò kâyī gólīyī drī-'bá ngá lī kâ 'dī 'bá yī drī rīzò drē rī'á lôsí iyíkâ 'élé gūgū rī 'dī 'á rī 'bá yī sí.

⁹ Gō'dá tā gūgū 'dī kâ â'dâ tā âmâ gólīyī rī 'bá lédrē-lédrē ró ãndrō nô rī 'bá yī drī. Tã rī 'dī itò lâ 'dī rī'á nōtí. Kōrōnyā gólīyī ũlīlī trá ũlī-ũlī gō'dá kpá ngá âzâ 'bá yī drī-'bá ngá lī kâ 'dī 'bá yī drī trólé fēlé Ôvârí drī rī 'bá yī bê ícá kò â'dô-â'dô òjílâ gólīyī Ôvârí rī ñnjī 'bá kâ édélé Ôvârí drī gólīyī ndrēzò bê tā mbī 'bá ró ngbángbá yī līfī. ¹⁰ Tã ngá fēfē 'dī 'bá yī kâ Ôvârí drī rī tãsí rī, cé rī'á ngá gólīyī nyalé nyãnyã gō'dá mvūlī mvūmvū gō'dá kpá tā gólīyī òjílâ drī rī'á trá 'élâ iyī 'bãlé â'dólé ngbángbá Ôvârí līfī rī 'bá yī tãsí rī 'dī. Gólīyī rī'á cé tā gólīyī Ôvârí drī 'bãlé òjílâ drī 'élé

iyī rú'ba sī rī 'dī. Gō'dá lā'bí 'dī 'bá yī rī trá ítí būúú kâyī
 Ôvârí drí tā ndrī êdézó ôjílā lāfálé 'á yí bê Yésū sī rī sī.

*Tã gólâ Yésū drí 'êlé trá tâ êdé 'bá ró ôjílâ lāfálé 'á Ôvârí bê
 rī*

¹¹ Gō'dá Yésū âcâ trá 'díyī pā 'bá ró â'dólé tâ êdé 'bá
 ạngí lâ ró tâ êdéle âmâ lāfálé 'ásī Ôvârí bê drī-'bá ạngí
 ró, drī-'bá ạngí drī-'bá ngá lị kâ rī 'bá yí kâ rī vō lâ 'á tâ
 tândí gólīyī ngá pāpā kâ gólīyī ícá 'bá âmâ drí rī 'bá yī âfêlé
 ngbāngbānō. Gólâ nī trá filí vō pậtī Ôvârí kâ rī 'á 'būū
 'álâ. Vō rī 'dī rī'á ndrī nyé tândí ró lậvũlị kôrô gũgũ drī-
 'bá ngá lị kâ gólīyī ìnyákú drī nōngá nō 'bá yí kâ drī sī.
 Vō rī 'dī â'dó kô ângó nō kâ rī 'dī. Ôjílâ 'dí vō rī 'dī 'dī'đi kô.

¹² Gō'dá Yésū fī bê vō rī 'dī 'á 'būū 'álâ rī, 'dī gólâ fī trá vō
 rī gógó gólâ Ôvârí drí rīzô rī 'dī 'á. Gólâ fī trá vō rī 'dī 'á cé
 ândâlâ âlô. 'Dī ícâ trá âmâ pālé ndrī. Gólâ filí bê rī, gólâ
 trôó ìndrī ári ngátá ítí ári kô nī'á fêlâ ngá fêfê ró Ôvârí
 drí. Gō'dá gólâ fī trá iyī ári nyáanyâ gólâ ícá 'bá trá Ôvârí
 drí âmâ pázó tâ ònjí âmákâ rī 'bá yí 'ásī zāâ gbáđú cú ítí
 ấđũkũ ákô rī sī.

¹³ Ôzō drī-'bá ngá lị kâ 'dī 'bá yī ũlị kōrōnyā trá trólé
 fêlé ngá fêfê ró Ôvârí drí rī, 'dī vósī rī, gólīyī trô ári lâ
 yī lủvỉlị vō Ôvârí kâ 'dī 'á, tālâ Ôvârí ââyê ró tâ ònjí ôjílâ
 gólīyī tâ ònjí gólīyíkâ drí gólīyī 'bálé â'dólé ònjí ró Ôvârí
 lỉfị rī 'bá yí kâ bê, gō'dá gólīyī drí ófó ítí kâ gólīyī zálé trá
 Ôvârí drí rī 'bá yī ònjálé lỉmvũ sī rī lủvỉzó ôjílâ 'dī 'bá yī
 drī. Tã ífí tâ 'dī 'bá yí kâ kī, ngá rī 'dī 'bá yī ô'bā ró ôjílâ
 'dī 'bá yī bê â'dólé ngbángbá Ôvârí rī lỉfị drī 'á. Gō'dá â'dô
 bê trá kī, ári gō'dá ófó 'dī 'bá yí bê ââ'dô ícá'á pậtī ôjílâ
 jílí fínyáwá â'dólé ngbángbá ró ítí rī, ¹⁴ 'dôvô nī 'dê nī ìsũ
 tâ drē mbârâkâ Yésū Krístô rī ári kâ tāsī. Lôsī gólâ rī ári
 kâ lậvũ kôrô ári kōrōnyā 'dī 'bá yí kâ rī drī sī. Yésū fê

iyi nyānyā bê drālê ngá fěfě ró Ôvârí drí òjílā pālê zāā gbádú ãdūkū ákó mbârakā Líndrí Tāndí Ôvârí kâ rí kâ sī rí, 'dī gólā rí rí'á ngá fěfě gólā jará'bítí tándí ró cú ítí tā ònjí āzākā ákó yí 'á rí fě'á rí'dí Ôvârí drí, tālā ñcā ró bê āmā pīpīsilí 'bālê â'dólê ngbángbá gō'dá āmā ñnjílā tā 'ě'ē āzā-āzā gólíyí rí 'bá āmā drīlī lätī òdrā kâ drī rí 'ásí, tālā pätī mā ñcā ró bê tā Ôvârí gólā rí 'bá lédrē-lédrē ró 'dī kâ 'élê rí'dí.

¹⁵ Tālā tā rí 'dī tāsī rí, Yésū 'díyí pā 'bá āmākā rí'dí rí'á òjílā gólā tā tā-drī lēlē ó'dí Ôvârí bê rí kâ édê 'bá 'í, ā'dô ró bê Ôvârí drí tā tándí ūrú 'álā ãdūkū ákó gólíyí yí drí tā lâ yí 'bālê trá rí āfězô gólā sī cú ítí òjílā gólíyí yí drí âzílí trá â'dólê iyí nyānyā kâ ró rí 'bá yí drí ndrī. Mā ñcā trá tā tándí 'dī 'bá yí trólê āmā drí òzô drī-vô kátí, tālā Yésū drā trá òjílā drī tīlī tā ònjí gólā gólíyí drí 'élê trá gólíyí drí ūjūzô trá kpī tā tā-drī lēlē drī-káká Ôvârí kâ rí kâ 'élê rí sī rí 'ásí. Tā tā-drī lēlē 'dī kâ pē gólíyí trá.

¹⁶ Ā'dô drī-vô tāsī rí, òzô òjílā āâyê iyí tī-vô trá ngá íyíkā ró rí 'bá yí lânjízô iyí òdrā volé drī 'ásí rí, drē sísí òlānjí ngá gólākā 'dī 'bá yí kô'dáwá áró lâ yí drí rí, āā'dô nī'á lâ zālô sísí kī, pätī òjílā rí 'dī drā trá. ¹⁷ Tī-vô òjílā gólā 'ē 'bá drālê rí kâ ā'dô á'dó'á cú ítí tā ífí ákó drē gólā ā'dô drē bê lédrē-lédrē ró rí. Ó'ê tā gólā rí tī-vô kâ 'dī kô té būúú gólā rí òdrā volé drī 'ásí.

¹⁸ Ā'dô bê trá ítí rí, òzô ā'dô tā-drī lēlē drī-káká Ôvârí kâ rí tāsī rí, drī-'bá ngá lī kâ 'dī 'bá yí ñcā trá tā lâ 'élê kpá ārī sī, 'dī rí tā ā'dálê kī, kōrōnyā gólā fēlê trá 'dī drā trá drādrā tā ònjí òjílā kâ tāsī. ¹⁹ Tā gólíyí rālê trá tā-drī lēlē sísí 'dī kâ ā'dô trá nōtí. Sísí lâ, Músā ātā tā ndrī gólíyí 'bālê trá òjílā drí 'élê ā'dô tā 'bā'bā gólíyí Ôvârí drí 'bālê trá gólā drí rí 'bá yí vó ró rí trá. 'Dī vósī rí, gólā drí ítí jōrā fūzô ñndrī bê, gō'dá ārī lâ trōzô ònjálê lūmvú sī. Gō'dá ñngá sī, fē zázá

fê zīlí hīsópā rī kâ ânōzō gō'dá kâbīlīkī 'bí íkálé kâākâ ró rī âtrōzō ômbélé fê rī 'dī sílī ōzō sālāngā kâtí, gō'dá trōzō lá sōlê árí ônjálé 'dī 'á gō'dá ângílí lûvīlí búkū tā 'bā'bā Ôvârí kâ rī 'bá yí kâ drīī sī gō'dá kpá ōjílā ndrī tólā nā 'bá yí drīī sī. ²⁰ Gólâ bê rī'á árí 'dī lûvī'á rī, gólâ rī tā âtalé kī, “Nōô rī'á árí gólâ â'dó 'bá má-tīī rō tā-drī lēlē gólâ Ôvârí drī 'bálé ânī drī tā lá yī ñnjīlí ñnjī ndrī rī kâ ī'dī.” ²¹ Gō'dá Músā lûvī árí kpá ī'dī sī lâ gūgū gólâ kōrōnyā ūlī kâ Ôvârí drī 'á lá rī 'dī drīī sī gō'dá kpá ngá gólīyī ndrī rīzō lā'bí 'dálé ī'dī sī lâ yī Ôvârí rī ñnjīlí rī 'bá yí drīī sī. ²² Â'dô tā 'bā'bā gólīyī Ôvârí drī 'bálé ōjílā drī 'elé rī vó ró rī, îcâ trá â'dô ró bê árí lāsózó lûvīlí ngá drīī sī ndrī, tálâ ngá rī 'dī 'bá yí â'dô ró bê ngbāngbā Ôvârí lífī. Ítí rī, Ôvârí rī tā ōnjí áyélé cé ōzō óólâsô árí trá lûvīlí rī.*

²³ Tálâ ngá gólīyī gūgū Ôvârí kâ 'dī kâ 'dī 'bá yí rī'á lāmbé tā pātīī Ôvârí kâ 'būū 'álâ rī 'bá yí â'dázó ōjílā drī rī ī'dī, îcâ trá ngá rī 'dī 'bá yí 'bázó â'dólé ngbāngbā Ôvârí lífī kōrōnyā ūlī-ūlī sī. Îcâ trá ngá gólīyī pātīī 'būū 'álâ rī drī â'dózó tândí rō ngbāngbā. Tā 'dī tāsī rī, ngá 'ē'á fūlâ rī îcâ trá â'dólé tândí rō lāvūlī kōrô tā tândí kōrōnyā 'dī 'bá yí kâ rī drīī sī, tálâ cé rī'á ōjílā gólīyī rī 'bá ngbāngbā tândí rō rī îcâ trá filí 'būū 'álâ Ôvârí ngálâ.

²⁴ Nī ndrê drē, 'díyī pā 'bá âmákâ Yésū fī kô vō rī gógó tândí gólâ ōjílā drī édélé drī-'bá ngá lī kâ rī 'bá yí drī rīzō Ôvârí rī ūsúlí 'dī 'á. Vō rī 'dī rī'á cé lindrí vō gólâ pātīī Ôvârí kâ 'būū 'álâ rī kâ ī'dī. Yésū fī trá vō rī gógó pātīī gólâ Ôvârí drī rīzō 'būū 'álâ rī 'á, âdrélé Ôvârí ândrá tā âmákâ ngílí Ôvârí drī. ²⁵ Drī-'bá ąngí drī-'bá ngá lī kâ rī 'bá yí kâ íyíkâ rī îcâ nī filí vō ngīngī lâ ró ñnyákú nō drīī Ôvârí drī rī 'á ndrô vósī cé kōrōnyā árí drílâ ūlīlí rī bê. Gō'dá Yésū fī

* 9:22 9.22 Ôvârí 'ê tā 'dī trá Yésū rī ōdrā sī. Nī zī vérēsī 26 kápītā nô 'á.

íyíkâ kó cé ândâlâ ãlô vō Ôvârí kâ rî 'á 'būû 'álá íyî nyáányâ fělé Ôvârí drí ngá fěfě ró. 'Dĩ â'dó kô ôzō tā drī-'bá ngá lī kâ āzā 'dī 'bá yí kâ rî tí. ²⁶ Ôzō tíkó tā Yésū kâ ā'dô trá tā gólâ drílâ ícálé ândâlâ ândâ ôzō drī-'bá ngá lī kâ 'dī 'bá yí kâtí rî, tí â'dô ícá'á lâṅō ōdrā kâ 'dī drí Yésū rî 'ēzō ândálé dūūdū îtōlé kâyî gólīyî Ôvârí drí āngó nō 'bázó rî sī âcálé būūū āndrō nō. Vō lâ 'dī 'á rî, ngbāāngbānō rî, kâyî gólâ Ôvârí drí 'ēzō tā ndrī gólīyî yí drí 'bālē 'elē ōjílā āngó nō kâ pázó rî 'bá yí ndēzō rî tú, Yésū ânī trá cé ândâlâ ãlô íyî nyáányâ fělé drálé tálâ lâṅō tā ōnjí kâ trólé volé āmâ drīī sī.

²⁷ Ícâ trá ōjílā drí ndrī ôdrāzō cé ândâlâ ãlô, vó lâ 'ásí rî, Ôvârí â'dô tā gólīyíkâ lōndā'á kílí. ²⁸ Ítí rî, Yésū fě íyî nyáányâ bē drálé ngá fěfě ró Ôvârí drí cé ândâlâ ãlô rî, 'dĩ rî'á ícâ-ícâ ró lâṅō tā ōnjí ōjílā dūū kâ rî 'bá yí kâ trólé volé. Gō'dá Yésū â'dô āgō'á āngó nō 'á kpá ó'dí. 'Dĩ gólâ rí kô ânílí íyî nyáányâ fělé kpá ó'dí tálâ tā ōnjí tāsī, gō'dá gólâ rî ânílí 'dī ōjílā gólīyî rî 'bá ūyí līfī 'bā'bā sī 'díyî pā 'bá rî āgō-āgō āngó nō 'á rî drīī rî 'bá yí 'bālē â'dólé ôzō yí kâtí.

10

Tā Yésū drí íyî nyáányâ fězō ōdrā sī ícálé tā ōnjí ndrī ōjílā kâ trólé volé zāā gbádú rî

¹ Tā 'bā'bā gólīyî Ôvârí drí âfělé ōjílā íyíkâ drí Músā sī rî 'bá yí ícâ kô ōjílā pālē tā ōnjí 'ásí, tálâ gólīyî rī'á cé líndrī 'î tā â'dalé āmâ drí cé fūyā-fūyā ró tā tándí gólīyî Ôvârí drí tā lâ 'bālē trá 'elē āmâ drí Yésū sī īzātú rî tāsī. Tálâ tā rî 'dī tāsī rî, ôzō ōjílā Īsīrā'elē kâ 'dī 'bá yí āânī ūyí trá ndrō vósí cé kōrōnyā ājílí līlī ngá fěfě ró Ôvârí drí â'dô tā 'bā'bā gólâ Músā kâ 'dī 'bá yí vó ró rî, ngá fěfě rî 'dī 'bá yí ícâ kô ōjílā gólīyî ânī 'bá Ôvârí rî ĩnjílí ítí 'dī 'bá yí 'bālē â'dólé jārā'bítí tándí ró Ôvârí līfí. ² Tíkó ôzō ngá fěfě kōrōnyā

'dī 'bá yī sī rī încâ fí trá ôjílã 'bãlé â'dólé jára'bítí ngbángbá ró tâ ònjí gólíyíkâ rī 'bá yī 'ásī rī, îtí rī, tíkó îcá kô drílíyî ânízó kpá ó'dí kōrōnyā bè lîlî ândalé ândâ fêlé Ôvârí drí tâ ònjí îyíkâ rī tāsī. Tíkó gólíyî â'dô îcá'á ngá fêfê 'dī 'bá yī fêfê lâ âyélé. ³ Gõ'dá â'dó kô ôzō 'dî kâtí, ôjílã drí rílî ânílî ndrô vósí cé kōrōnyā fêlé ngá fêfê ró Ôvârí drí. Tã pãtîî ró, tâ rī 'dî 'bã gólíyî rî'á tâ îsûlî tâ ònjí îyíkâ rī 'bá yī tāsí kpá ó'dí ndrô vósí cé. ⁴ Â'dô trá îtí, tâlá îcá kô ârí kōrōnyā 'dī 'bá yí kâ 'dî drí Ôvârí rī 'bãlé tâ ònjí ôjílã 'dî 'bá yí kâ âyélé.

⁵⁻⁶ Îtí Yésû Krístô ânî bê rílî ângô nõ 'á rī, gólâ âtâ tâ trá kî nî rī,

“Ôvârí, ní lěé tâ kô ôjílã drí kōrōnyā yî gõ'dá ngá âzâ 'bá yî ôzō ngá fêfê kâtí rī 'bá yí bê fêlé ní drí ânî 'bãlé tâ ònjí gólíyíkâ âyélé.

Tã 'dî 'bá yí sú ní rú kô.

Gõ'dá ní âfê bê-rî rú'bá 'dî má drí rîzó 'á lâ,
má drí drázó ngá fêfê ró ní drí tâ ònjí ôjílã kâ tāsī.

⁷ Gõ'dá má lôgô tâ 'dî drî lâ trá kî,

'Ní ndrê drê, Ôvârí, mâ rî'á nõ.

Má ânî trá rílî njâã tâ gólíyî ní drí lêlé rī 'bá yî 'êlé ôjílã pãzó,
â'dô tâ gólíyî îgílî trá âmâ tāsî búkû âníkâ rī 'á rī vó ró.' ”

Lôngó 40.6-8

⁸ Gõ'dá â'dô tâ îgî-îgî Ôvârí kâ 'dî vó ró rī, Yésû Krístô âtâ tâ trá sísí kî nî rī, “Ní lěé kô ôjílã drí kōrōnyā yî gõ'dá ngá âzâ 'bá yí bê fêlé ní drí ngá fêfê ró. Kōrōnyā gólíyî lîlî zâlê zâzâ ngâtâ ngá âzâ 'bá yî fêlé fêfê tâ ònjí trólê rī, â'dó îyî kô ngá gólíyî âyíkô lâ yî drí ânî cîlí rī 'dî.” Gólâ âtâ úlî îtí lâ 'dî kâtí 'dî, ôzō 'dî 'bá yî â'dô kpálê tâ 'bã'bã gólíyî Ôvârí drí 'bãlé âmâ drí 'êlé rī 'bá yî 'dî rī. ⁹ 'Dî vósí rī, Yésû drí

tā âtázó kpá kī, “Ôvârí, mâ bê rī'á nō, má ânī trá tā gólīyī ní drí âmâ lězó 'elâ rī 'elē.” Gō'dá úlī rī 'dī 'bá yī â'dâ tā kī nī rī, Ôvârí ndē tā sīsī íyíkâ kōrōnyā ûlī kâ tā ōnjí tāsī rī trá, â'dô ró bê yī drí îcázó gō'dá tā ó'dí 'elē ī'dī ōjílā pázó tā ōnjí 'ásī. ¹⁰ Tālâ tā rī 'dī tāsī rī, Yésū drí íyī nyāányâ fězó drālē ândâlâ âlô ngá fěfě tândí ró Ôvârí drí â'dô tā Ôvârí drí lēlē yī drí 'elē rī vó ró, tālâ âmâ 'bālē ndrī â'dólé jará'bítí tândí ró Ôvârí līfī.

¹¹ Kâyī vósī cé, drī-'bá ngá lī kâ rī 'bá yī rī íyī âdrélé vō Ôvârí kâ rī 'á ngá 'ē'ē íyíkâ 'elē Ôvârí drí. Gólīyī rī trá kōrōnyâ lârâkô âlôlâ 'dī līlī fēlé ngá fěfě ró Ôvârí drí tā ōnjí tāsī ândâlâ dūū. Gō'dá bê lé ítí rī, ngá fěfě rī 'dī 'bá yī îcá kô tā pātīí ró tā ōnjí ōjílâ kâ rī 'bá yī trólé vólé.

¹² Gō'dá Yésū Krístō tā êdé 'bá ró âmâ lâfálé 'á Ôvârí bê ōzō drī-'bá ngá lī kâ rī kâtí rī, fē íyī nyāányâ trá drālē ngá fěfě ró Ôvârí drí tā ōnjí tāsī. Gō'dá ngá fěfě rī 'dī îcâ trá tā ōnjí âmákâ trólé vólé zāâ gbádú ãdūkū ákó. 'Dīí vósī rī, gólâ rī trá vūdrī 'būū 'álâ Ôvârí rī drī-ágó drī lésī.

¹³ Gō'dá ngbāāngbānō rī, gólâ bê rī'á tólâ kâyī gólâ ãjú-'bá-āzī gólâkâ ndrī rī 'bá yī 'bāzó â'dólé gólâ rī pá zēlé rī tēlé, tālâ gólâ drí â'dózó gólīyī drīlī drī-âcê bê kâkârà ndrī. ¹⁴ Rī'á ítí, tālâ Yésū fē íyī nyāányâ bê drālē ngá fěfě ró Ôvârí drí tālâ tā ōnjí tāsī rī, gólâ îcâ trá ōjílâ íyíkâ pālē tā ōnjí gólīyíkâ rī 'bá yī 'ásī, â'dô ró bê gólīyī drí â'dózó bê jará'bítí mbîmbî ró Ôvârí līfī rīlī zāâ ítí gbádú.

¹⁵ Gō'dá Líndrī Tândí Ôvârí kâ rī kpá úlī âtálé âmâ drí līfī drī 'bá ró tā rī 'dī 'bá yī tāsī. Gólâ âtâ tā ângū 'bá Yěřmíyā tí kī nī rī,

¹⁶ “Tā-drī lēlē má drí 'ē'á 'elâ gólīyī bê îzátú rī rī'á nōtí. Má â'dô tā îmbâ-îmbâ âmákâ 'bā'á rīlī gólīyī pīpīsilī 'ásī. Má â'dô îgī'á lâ rīlī gólīyī drī, tālâ gólīyī ō'ê ró bê.”

¹⁷ Gõ'dá Línđrí Tāndí Ôvârí kâ âtâ úlĭ kpá kĭ nĭ rĭ,
 “Tā ònjĭ gólĭyĭkâ rĭ 'bá yĭ gõ'dá tā gólĭyĭ drĭ 'èlĕ trá tā 'bā'bā
 âmákâ rú rĭ 'bá yĭ bê âgá kô âzākâ lâ má drĭĭ.”

Yĕrĕmĭyā 31.34

¹⁸ Ítĭ tālâ Ôvârí âyĕ tā ònjĭ 'dĭ 'bá yĭ trá ndrĭ ítĭ rĭ, îcá gõ'dá
 kô kōrōnyā lĭzō ĩ'dĭ kpá ó'dí Ôvârí drĭ tālâ tā ònjĭ tāsĭ!

Tā gólĭyĭ tā Ôvârí kâ rŭzō njĭrĭ-njĭrĭ ró rĭ

¹⁹ Gõ'dá â'dô bê trá ítĭ rĭ, âmâ âdrŭpĭ yĭ âmâ îzō yĭ bê,
 mā nĭ trá pĕtĭ-pĕtĭ ró kĭ, mā îcâ trá filĭ drĭ-băláyĭ ró ũrĭ
 âkô vō rĭ gógó gólâ Ôvârí drĭ â'dózó rĭ 'á, tālâ ôdrā Yĕsŭ kâ
 âmâ pázó rĭ tāsĭ. ²⁰ 'Dĭĭ gólâ rĭ ôdrā njĭ lĕtĭ ó'dí trá âmâ drĭ
 fĭzō drĭ-băláyĭ ró kôrô 'á lâ sĭ âdrĕlé gá Ôvârí ândrá ôzō
 fĭfĭ ítá* tĭ 'ilĭ gŭgŭ 'álâ rĭ ũgŭ 'álâ rĭ kâtĭ. Lĕtĭ ó'dí 'dĭ rĭ'á
 hŭwĕ zāâ gbădú âdŭkŭ âkô âmâ drĭ fĭzō Ôvârí ngálâ. ²¹ Ítĭ
 rĭ, Yĕsŭ rĭ'á tā êdĕ 'bá ângĭ âmákâ Ôvârí bê gólâ rĭ 'bá âmâ
 ôjĭlâ Ôvârí kâ rĭ 'bá yĭ vō lâ yĭ ndrĕlé ndrĭ rĭ ĩ'dĭ. ²² 'Dôvō
 mā nĭ Ôvârí ngálâ tā lĕlĕ gólâ 'á zāâ bĕdĭ pĭpĭsĭlĭ âlô rĭ sĭ.
 Ítĭ rĭ, tā ĩsŭ âmákâ rĭ ââ'dô kô rĭ rĭ, tālâ Yĕsŭ jĭ âmâ pĭpĭsĭlĭ
 trá ngbángbá ngá lĕnjĭ-lĕnjĭ tā ònjĭ âmákâ rĭ kâ rĭ 'bá yĭ
 'ásĭ. Gõ'dá gólâ jĭ âmâ rŭ'bĕ trá ndrĭ â'dólé ngbángbá tā
 ònjĭ 'ásĭ lĭmvŭ tândĭ sĭ.

²³ 'Dôvō mā njŭ kĭlĭkpâ ró tā gólĭyĭ âmâ drĭ tā lĕzō trá
 'á lâ Yĕsŭ rĭ tāsĭ rĭ rŭ pĭpĭsĭlĭ âlô sĭ tā ĩsŭ âmákâ jā âkô,
 'dôvō mā rĭ lĭfĭ 'bā'bā sĭ Yĕsŭ drĭĭ, nyĕ ôzō âmâ drĭ âtálé
 rĭ'á 'èlâ rĭ kâtĭ, tālâ mā nĭ trá kĭ, Ôvârí ââ'dô pĕtĭ kárâ tā
 gólĭyĭ gólâ drĭ tā lâ 'bálé trá 'èlé rĭ 'è'á. ²⁴ Ítĭ rĭ, 'dôvō mā
 âmŭ âmâ âmâ vō 'ásĭ lövō âmákâ â'dálé âmâ âzĭ-âzĭ yĭ drĭ
 gõ'dá kpá tā tândĭ 'èlé ĩ'dĭ âmâ âzĭ-âzĭ yĭ drĭ. ²⁵ 'Dôvō ítĭ rĭ,

* 10:20 10.20 Fĭfĭ Ôvârí ngálâ 'dĭ rĭ'á ôzō drĭ-'bá ângĭ drĭ-'bá ngá lĭ kâ
 rĭ 'bá yĭ kâ drĭ fĭrĭ ítá gólâ 'ilĭ gŭgŭ Ôvârí kâ 'á rĭ ũgŭ 'álâ
 rŭ ũsŭlĭ Ôvârí bê rĭ kâtĭ.

mā rī rī'á zāâ rû ê'béle kpākā ālô vō ālô 'á Ôvârí rī lûyílí. 'Dôvó ālô âmâ 'ásí rī ôrī kô pêtrê ró cú ítí rû ê'bé ákó vō ālô 'á, ôzō ôjílā úrúkâ 'bá yī drí rī'á 'ēlá rī kâtí. 'Dôvó mā rī bê-rī mbârâkâ sôsô sī âmâ 'á âmâ vó 'ásí lậvũlĩ kôrô tã tãndí gólíyī âmâ drí 'ēlé ngbāângbânō rī 'bá yī drĩ sī, tãlã kậyị gólã Kúmú Yésũ drí âgôzô rī trá 'ē'á âcálé.

²⁶ Ānī gólíyī tã pậtịjị Ôvârí kâ nị 'bá ró rī, ôzō nī âzâ āâdĩ drĩ trá vólé rĩrĩ Ôvârí drí lếlé rī rú sī rĩlĩ tã ônjí 'ēlé gólã rú rī, gô'dá tã āzākā yũ ní drí 'ēlé Ôvârí drí tã ônjí ánĩkâ rī 'bá yī âyézó. ²⁷ Ítí rī, ngá âzâ yũ ánĩ pālé, ní ìcâ trá cé tã tễlé ũrĩ sī Ôvârí ôkĩ ró tã ní rú. Gólã â'dô lậñō ạngị fễ'á ôjílā gólíyī rû pĩ 'bá trá yí rú rī drí ngbá lặsị ônjí rậ'dặ rī sī. ²⁸ Ôzō ôjílā âzâ ô'ê tã ônjí trá â'dô tã 'bã'bã gólíyī Ôvârí kâ âfễlé kôrô Músã sī rī vó ró rī, ítí rī, ôzō lặfị drĩ 'bá â'dô trá cé rĩ ngátá nã tã â'dalé kĩ, pậtịjị ôjílā 'dĩ ô'ê tã ônjí 'dĩ trá rī, 'dĩ ìcâ trá tã kĩ 'bá drí tã kízó gólã rú. Ítí rī, úfũ gólã trá ítí lã 'dĩ kâtí cú ítí lậtị drílã íyī pázó lậñō 'dĩ 'ásí rī ákó.

²⁹ Ā'dô bê trá ítí rī, ã'dô â'dô rû 'ē'á nĩ ôjílā gólã rī 'bá íyĩkâ kó Ôvârí rī mvá rī ñjịlị kô'dává rī tãsĩ yã? Lậñō gólã 'ê 'bá 'dễlé gólã drĩ rī â'dô â'dó'á ạngị lậvũlĩ gặặ. Yésũ âyé íyī ảrĩ lậdalé ôjílā rī 'dĩ jịlĩ tã ônjí íyĩkâ 'ásí â'dô tã tã-drĩ lếlễ kâ rī vó ró, gô'dá ôjílā rī 'dĩ ndrê ảrĩ rī 'dĩ â'dólé tã ífị ákó ró mbârâkã ákó, ókĩzō gólã drí Yésũ rī lôtórễ pã sī kpádĩ-kpádĩ rī kâtí. Ítí rī, ôjílā rī 'dĩ 'dã Líndrĩ Tãndí Ôvârí kâ gólã pịpịsịlị tãndí â'dá 'bá ì'dĩ gólã drí drĩ-bặlặyị ró rī trá. Nĩ ìsũ tã lậñō ạngị 'ê 'bá â'délé gólã drĩ rī tãsĩ. Lậñō rī 'dĩ â'dô lậvũ'á kôrô lậñō ôjílā gólã gã 'bá trá dó tã 'bã'bã gólíyī Músã kâ rī 'bá yī ñjịlị rī kâ drĩ sī.

³⁰ Nĩ ndrê drễ, mã nị trá kĩ, Ôvârí ì'dĩ gólã tã âtã 'bá kĩ nĩ rī,

“Mâ rî'dî rî'á lâṅō fě 'bá 'î ǝjílā gólâ tā ǝnjí 'ě 'bá rî drí rî.
Má â'dô tā 'ě'á gólâ rú, â'dô tā ǝnjí gólâkâ 'elé trá rî 'bá yí
vó ró.

Mâ Ôvârí Yākóvâ â'dô tā ǝjílâ ámakâ rî 'bá yí kâ kí'á nî.”

Tā 'Bā'bā Ândâ 32.35-36

³¹ Lâṅō Ôvârí gólâ rî 'bá zââ gbâdú rî drí âfĕlĕ rî, rî'á tā
gólâ ũrî ró rōô rî lôfílí rî'dî.

³² 'Dōvó ânî nyáányâ, tā âníkâ sísí nâ ââgâ ânî drî. Kâyî
ânî drí rû jâzô â'dólé krístô 'bá ró rî sî, Ôvârí îcî ânî lífí trá
tā íyíkâ nîlí. Vó lâ sî rî, ǝzō lâṅō ǝtírí ânî úsú rōô rî, lâṅō
rî gógó 'dî pĕĕ ânî kô. ³³ Kâyî ũrûkâ 'bá yí sî rî, ólô'dâ
ânî gô'dá kpá tā ânyî ró rî 'bá yí 'ězô ânî drí ǝ'bí 'á. Gô'dá
kâyî âzâ 'bá yí sî rî, nî îcâ trá âdrélé ânî âzî-âzî gólîyî rî'á
lô'dálâ rî 'bá yí gārâ drî 'á, tâlá â'dólé mbârâkâ solé gólîyî
'ásî. ³⁴ Gô'dá kpá kâyî âzâ 'bá yí sî rî, nî nî îzâ krístô 'bá
gólîyî òmbélé trá gânimâ 'á rî 'bá yí kâ trá, gô'dá îtí rî, îzâ
lâ yí drí kpá gâzô ânî lífí. Gô'dá ǝjílâ ôpâ ngâ âníkâ bê ndrî
ânî drígá sî tā ányâ ró rî sî rî, nî rî trá âyîkô sî, tâlá nî nî
trá kí, Ôvârí fě tā tândí gólîyî rî 'bá âníkâ ró zââ gbâdú rî
'bá yí trá ânî drí.

³⁵ Â'dô bê trá îtí rî, 'dōvó nî âtû fî gágá âyîkô sî rîzô
tā lĕlĕ Ôvârí 'á pîpîsílí âlô sî. Îtí rî, Ôvârí â'dô tā tândí 'ě'á
ânî drí îzâtú drî-'â ró. ³⁶ 'Dōvó nî rî zââ fî âtû-âtû sî tā
lĕlĕ Ôvârí 'á îtí, â'dô ró bê ânî drí rîzô kárâ, rî'á tā gólîyî
Ôvârí drí lĕlĕ ânî drí 'elé rî 'bá yí 'elĕ rî'dî. ǝzō nî ǝ'ĕ trá îtí
rî, 'dî gô'dá ânî drí fî tā tândí ndrî gólîyî Ôvârí drí tā lâ yí
'balé trá âfĕlĕ ânî drí rî 'bá yí úsúzô. ³⁷ Tā rî 'dî â'dô â'dó'á
ǝzō Ôvârí drí rî'á âtâlâ tā ângû 'bá Hâbâkâ tî rî kâtí kí,

“Rî'á cé kâyî fînyáwá volé drî 'ásî,

ǝjílâ gólâ mâ Ôvârí drí tā lâ 'balé trá âjólé rî drí âcázô.

Gólâ njââ kô.

³⁸ Ōjílā tā mbîmbî 'bá ró rî 'bá yî â'dô rî'á ÿî tā ndrî 'lêlê tā lêlê sî má 'á.
Gõ'dá õzõ õjílā ámakâ äzâ õdî drî trá gõzó vólé rî,
tā gólâkâ sú gõ'dá má rú kô."

Hãbákã 2.3-4

³⁹ Âmâ nyãányâ â'dó kô rî'á õjílā gólîyî drî dî 'bá gólé vólé Ôvârí rú sî gõ'dá gólîyî Ôvârí drî 'bã'á ûfú'á lâ rî 'bá yî î'dî.
Gõ'dá âmâ âmângá rî'á õjílā gólîyî rî 'bá rîlî tā lêlê sî Ôvârí 'á gólîyî Ôvârí drî pâlê ÿîngá trá rî yî î'dî.

11

Tã tã lêlê Ôvârí 'á rî tãsî

¹ Tã ífî tā lêlê kâ Ôvârí 'á rî î'dî rî'á nõtî. Mã nî trá kî, tā gólîyî âmâ drî lîfî 'bãzó vó lâ Ôvârí rî tãsî rî 'bá yî â'dô pãtî'î â'dó'á té îtî, õzõ kpálé mã õndrê tā rî 'dî 'bá yî kô ngbãangbânõ âmâ lîfî nyãányâ sî rî. ² Nî ndrê drê, ãkû ró nã 'bá yî sî rî, tā âmâ ã 'bîyã yî drî ÿî vó 'bãzó tā lêlê Ôvârí 'á pîpîsîlî ãlõ sî rî, sù trá Ôvârí rú tákányî. Gõ'dá nõõ yî rî'á tā gólîyî â'dó 'bá trá tā tā lêlê kâ tãsî ãkû ró nã 'bá yî sî rî î'dî.

³ Tã lêlê Ôvârí 'á rî rî'á tā gólâ âmâ 'bã 'bá tā nîlî kî nî rî, tā ómvó ngá 'ásî rî, Ôvârí lô'bã ngá gólîyî ndrî ängó nõ kâ rî 'bá yî trá gbõ cé úlî âtâ-âtâ sî. Ítî rî, Ôvârí lô'bã ngá gólîyî âmâ drî ndrêlê rî 'bá yî nî gõ'dá ngá âmâ drî ndrêlê âmâ lîfî sî kô'dáwá rî 'bá yî bê.

⁴ ãkû ró nã sî, tãlã Ábêlê lê tā trá Ôvârí 'á rî drî sî, gólâ drî îcázó ngá fêfê tãndî íyîkâ fêlê Ôvârí drî lâvülî kôro ãdrúpî lâ Káyîná kâ fêlê Ôvârí drî rî drî sî. Ábêlê rî tā sù trá Ôvârí rú rôõ î'dî. Gõ'dá Ôvârí drî gólâ rî ndrêzó õjílā tā mbî 'bá ró, gõ'dá drîlâ tā tãndî âtázó ngá fêfê gólâkâ rî tãsî 'dî. Gõ'dá nîngá sî, Ábêlê îcâ trá zãã tā tãndî â'dalé

āmâ drí āndrō nô tā lēlē gólâkâ Ôvârí 'á rî sī, ōzō kpálé gólâ ōdrā kpá trá ākpākā'dā ākû ró nā sī rî.

⁵ 'Dīl vósī rî, tālâ Ēnókā lē tā kpá Ôvârí 'á pīpīslīlī ālō sī rî drí sī rî, ī'dī ícá kô gólâ drí drázó drādrā. Ôvârí trō gólâ rî nyāányâ cú ítí kûlûndúndû ró 'būû 'álâ, gō'dá úúsú gólâ kô ĩnyákú drīl nōngá. Gō'dá tā ĩgī-ĩgī Ôvârí kâ âtâ trá kī, sīsī ākpākā'dā únjīlī Ēnókā drē kô úrú 'álâ rî, gólâ rî tā sū trá Ôvârí rú rōō. ⁶ Gō'dá bē ítí rî, ícá kô ōjīlā āzākā drí Ôvârí rî 'bāzō āyīkō ró cú ítí tā lē ākó gólâ 'á. Nī ndrē drē, ōzō ōjīlā āzâ ōlē trá ânīlī Ôvârí ngálâ rî, ícâ trá gólâ drí tā lēzō kī, pātīlī Ôvârí bē, rī'á zāâ lédrē-lédrē ró, gō'dá Ôvârí â'dô pātīlī tā tāndī 'ē'á ōjīlā gólīyī ânī 'bá gólâ ngálâ pīpīslīlī ālō sī rî 'bá yī drí.

⁷ 'Dīl vósī rî, tālâ Nówā lē tā trá Ôvârí 'á pīpīslīlī ālō sī rî drí sī rî, gólâ drí ícázó tā gólâ Ôvârí kâ drí-mbīlīlī sōzō gólâ līfīlī tā gólīyī 'ē 'bá â'dólé ĩzātú drē gólâ ndrē kô rî tāsī rî ārízó 'elē. Gólâ drí Ôvârí rî ĩnjīzō tā 'dī tāsī. Gō'dá drīlā ngāzō kōlóngbō āndrē pālē, té ōzō Ôvârí drí tā lâ 'bālē drīlā rî tí. Ítí rî, Ôvârí drí gólīyī pāzō ōjīlā gólâkâ rî 'bá yī bē ndrī kōlóngbō rî 'dī sī. Gō'dá tā gólâ Nówā drí 'elē tā lēlē sī rî â'dâ tā kī, ōjīlā āzâ 'bá yī ndrī āngó drī kâ rī'á ĩyī tā ōnjī 'bá gólīyī gā 'bá trá dó tā Ôvârí kâ ārīlī rī 'bá yī ī'dī. Ítí rî, Nówā drí â'dózó ōjīlā ālō gólâ Ôvârí drí trōlē 'bālē tā mbī 'bá ró rī ī'dī tālâ tā lēlē gólâkâ sī.

⁸ 'Dīl vósī rî, Ābārāyāmā lē tā kpá trá Ôvârí 'á. Tā rī 'dī tāsī rī, Ôvârí zīlī bē gólâ nī'á rīlī 'bādrīlī ātrā āzâ gólâ Ôvârí drí tā lâ 'bālē fēlē gólâ drí rī 'álâ rī, gólâ ārī Ôvârí rī tī-vō 'dī té ítí. Ī'dī drīlā ngāzō 'bādrīlī íyīkâ rī āyélē nīzō, kpálé gólâ nīlī drē 'bādrīlī rī gógó Ôvârí drí gólâ rī lēzō nīlī 'álâ 'dī sīsīlī lâ sī kô'dáwá rī. ⁹ Tālâ tā lēlē gólâkâ tāsī rī, gólâ rī trá rīlī ōzō ōjīlā ātrā kâtī 'bādrīlī gólâ Ôvârí drí tā lâ 'bālē trá

'ē'á fēlā gólá drí ĩẓátú 'dī 'á. Ītí rī, Ābārāyámā rī trá gūgū 'á, gō'dá Ísákā yī Yākóbā bē rī ĩyī kpá trá ōzō Ābārāyámā kátí gūgū 'ásī ndrō dūū sī. Ísákā yī Yākóbā bē 'dī 'bá yī, Ôvârí 'bā tā kpá volé lésí 'bãdrī ãlôlâ 'dī fězó gólīyī drí. ¹⁰ Ābārāyámā lě tā-drī rīzó ōzō ôjílâ ãtrâ kátí 'dī, tãlâ gólá rī 'dī rī'á jãrībã ândrê gólá Ôvârí drí 'ē'á tā lâ 'balé gō'dá 'ē'á fēlâ yī drí rīzó 'á lâ rī tēlé. Gō'dá Ôvârí 'dī jãrībã rī 'dī â'dólé ndãndá zãã gbãdú úfú ãkó lâ.

¹¹ Ōzō Ābārāyámā ã'dô kpálé ôjílâ gólá dē 'bá trá kpārãdī rī ĩ'dī rī, gō'dá ōzō kpálé ôkó lâ Sárã ã'dô íyíkã óndó 'ī rī, Ābārāyámā ãcã trá â'dólé mvá átá ró, tãlâ gólá lě tā trá tā Ôvârí kã 'á pīpīsílí ãlô rī sī. Gólá lě tā trá kī, Ôvârí â'dô pãtī tā gólá drí 'balé 'ēlé rī 'ē'á. ¹² Gō'dá ōzō kpálé Ābārāyámā drí â'dózó trá ãrãkã ró kpārãdī ãnyī 'ē'á drãlé rī, Ôvârí 'bã gólá trá â'dólé ă'bíyã ró ózōwá bē dūūdū. Gō'dá gólá rī ózōwá yī lútī trá âcálé ōzō ĩ'bī'bīwã gólīyī 'būū 'álâ ngátá ōzō sínyítã gólá ãcálé lãlã kô lĩmvú ândrê tī sī rī kátí.

¹³ Ītí rī, ôjílâ tā lě 'bá trá Ôvârí 'á pīpīsílí ãlô sī 'dī 'bá yī ôdrã ĩyī trá cú ĩtí sísí drē gólīyī úsú tā gólīyī ndrī Ôvârí drí tā lâ yī 'balé 'ēlé gólīyī drí rī kô. Gō'dá rī, gólīyī nī trá kī, Ôvârí ã'dô tā rī 'dī 'bá yī 'ē'á ĩẓátú sísí 'á tólâ. Tãlâ tā 'dī tãsī rī, gólīyī rī trá ãyĩkô sī. Gólīyī kī, ĩyī ã'dô ôjílâ ãtrâ kátí gō'dá lãmú 'bá ró ōzō ĩyī ã'dô drē bē rī'á nōngá ĩnyákú nō drī rī. ¹⁴ Nī ndrē drē, ôjílâ gólīyī tā átã 'bá ĩtí 'dī 'bá yī rī, â'dã tā kī, gólīyī rī'á lĩfí 'bã'á â'dózó cú 'bãdrī ĩyī nyãnyã kã gólīyī drí lēlé rī bē ãtī 'á tólâ rī drī zãã gbãdú ró. ¹⁵ Gólīyī rí kô tā ĩsúlí 'bãdrī ĩyī átã yī kã ĩyī drí âyélé trá volé rī tãsī. Ōzō tī gólīyī ĩsū tā trá 'bãdrī rī 'dī tãsī rī, tī gólīyī gō nô trá volé tólâ. ¹⁶ 'Dĩ vō lâ 'á rī, gólīyī 'bã ĩyī lĩfí 'bãdrī gólá 'būū 'álâ gólá 'bã'á â'dólé tãndí ró rōô lãvũlĩ 'bãdrī átã lâ yī kã rī drī sī rī drī. Tãlâ 'dĩ tãsī

rî, Ôvâri êdê jãrîbã ândrê trá 'bûû 'álâ gólîyî drí rîzô 'á lâ, ã'dô ró bê yî Ôvâri drí tâ â'dázó kî, yî ãã'dô rî'á cú itî ãnyî ãkó gólîyî tãsi. Gõ'dá gólâ rî'á ãyîkô ró, tãlâ gólîyî drí íyî zîzô Ôvâri íyîkâ ró rî sî.

¹⁷⁻¹⁸ Gõ'dá Ôvâri âtâ tâ trá Ābārāyāmā drí Īsākā rî tãsi kî nî rî, “Īsākā â'dô lûtî'á nî â'dólé ní drí ózōwá bê dūû, ózō má drí tâ lâ 'bálé trá ní drí rî kâtî.” Ôvâri 'bã tâ kpálé tâ 'dî 'élé Ābārāyāmā drí Īsākā sî rî, Ôvâri òtírî tâ ñnjî-ñnjî Ābārāyāmā kâ ùjūû rî, Ābārāyāmā â'dô trá njãã íyî mvá Īsākā rî òmbê lîlî â'dólé ngá fêfê ró Ôvâri drí, tãlâ gólâ lê tâ trá Ôvâri 'á pîpîsîlî ãlô sî. Gõ'dá tâ lêlê gólâkâ sî, gólâ â'dô trá njãã mvá rî gógó gólâ Ôvâri drí tâ 'bázó trá ózōwá dūû fêzô î'dî sî lâ rî 'dî fúlî. ¹⁹ Gõ'dá ã'dô bê trá tâ Ôvâri drí 'bálé trá rî î'dî rî, Ābārāyāmā ñsū tâ kî, Ôvâri îcã trá Īsākā rî lîdrîlî òdrã 'ásî, ã'dô ró bê tâ yî drí 'bálé trá 'dî 'ézó. Gõ'dá tâ rî 'dî â'dô trá ókîzô Ôvâri lîdrî Īsākā trá âtrólé lógólé Ābārāyāmā drí.

²⁰ 'Dî vósî rî, tãlâ Īsākā lê tâ kpá trá Ôvâri 'á rî drí sî rî, gólâ drí òrê fêzô mvá lâ yî Yākóbã drí gõ'dá Ēsáwô bê â'dô tâ gólîyî 'ê 'bá â'dólé ñzátú rî tãsi, â'dô tâ gólîyî Ôvâri drí 'bálé trá rî vó ró.

²¹ 'Dî vósî rî, tãlâ Yākóbã lê tâ kpá trá Ôvâri 'á rî drí sî rî, gõ'dá gólâ òtírî 'êê drálé rî, gólâ drí ngázó òrê fêlê 'dîyîmvá Yôsépã kâ rî 'bá yî drí â'dô tâ Ôvâri kâ rî vó ró. Gõ'dá gólâ fêlê bê òrê 'dî trá rî, gólâ drí rîzô âdrélé drî âtî-âtî ró pîdrîgú íyîkâ rú íyî âtîlî gá, gõ'dá gólâ drí rãtãã 'ézó Ôvâri drí 'dîyîmvá 'dî 'bá yî tãsi.

²² Gõ'dá 'dî vósî rî, Yôsépã lê tâ kpá trá Ôvâri 'á pîpîsîlî ãlô sî. Tãlâ tâ rî 'dî tãsi rî, gólâ â'dólé bê 'ê'á drálé rî, gólâ âtâ tâ kî, Ôvâri ùnjî lãtî trê òjîlã íyîkâ rî 'bá yî drí fôzô volé

Mąsĩrĩ 'ásĩ ịzátú, ọzọ drílà tã lâ 'bálé trá rĩ kátí. Gõ'dá gólá drí tã átázó kpá íyĩ àvō tāsĩ.*

²³ Nĩngá sĩ rĩ, Músā rĩ átá yĩ Músā rĩ àndrê bê lě ìyĩ tã kpá trá Ôvârĩ 'á. Tã rĩ 'dĩ tāsĩ rĩ, útílí bê Músā rĩ, gólíyĩ drí gólá rĩ lậízó párá nã sĩ, tãlã gólá sũ trá rōô. Ĭ'dĩ gólíyĩ lěé kô tã gólá kúmú ạngĩ Mąsĩrĩ kã drí 'bálé rĩ 'élé, tãlã kúmú Mąsĩrĩ kã 'dĩ 'bã tã trá mvá ọdẹ ągô ró Ĭsĩrã'élě kã rĩ 'bã yĩ ùfúlĩ ndrĩ. Gólíyĩ rĩ trá cú ịtĩ ùrĩ tã kúmú ạngĩ 'dĩ kã 'bálé 'dĩ kã ąkó tãlã tã lělě gólíyĩkã 'dĩ tāsĩ.

²⁴ Gõ'dá Músā rĩ gógó lě tã kpá trá Ôvârĩ 'á pĩpĩsĩlĩ ălô sĩ. Ĭ'dĩ gõ'dá gólá mbã bê àcálé ągô ąmbã ró rĩ, gólá gã dó ọjĩlã drí íyĩ zĩlĩ kúmú Mąsĩrĩ kã 'dĩ mvá lâ ọkó ró rĩ mvá lâ ró. ²⁵ Gólá 'bã bê-rĩ íyĩ nyãanyã Ĭ'dĩ à'dólé ọjĩlã Ôvârĩ kã ró ọjĩlã Ĭsĩrã'élě kã rĩ 'bã yĩ lãfálé, ą'dô ró bê lậõ drí ìyĩ ùsúzó bê kpākã ălô. Gólá lěé tã kô rızó ąyĩkô tã ọnjĩ 'bã* Mąsĩrĩ kã rĩ kã 'á, ọzọ ą'dô bê kpálé kậyĩ fĩnyáwá sĩ rĩ. ²⁶ Tã Ĭsũ gólákã trá rĩ'á nōô rĩ tí. Rĩ'á tãndĩ ró íyĩ lậ'dázó ọjĩlã Ôvârĩ pậtĩ kã rĩ 'bã yĩ bê, 'dĩyĩ pã 'bã gólá Ôvârĩ drí 'é'á ąjólã ịzátú rĩ tāsĩ. Tã rĩ 'dĩ lậvũ kôrô drĩ-ngá gólíyĩ dũũ Mąsĩrĩ kã gólíyĩ yĩ drí 'bã'á ùsú'á lâ ózowá kúmú ạngĩ kã ró rĩ drĩ sĩ, tãlã gólá rĩ íyĩ lĩfĩ 'bálé tã lậnjã ndrĩ gólíyĩ Ôvârĩ drí 'bálé trá 'élé ọjĩlã íyĩkã drí rĩ 'bã yĩ drĩ.

²⁷ Tãlã Músā lě tã trá Ôvârĩ 'á rĩ drí sĩ rĩ, Ĭ'dĩ gólá drí ícázó ąfólé Mąsĩrĩ 'ásĩ cú ịtĩ ąwā kúmú ạngĩ kã rĩ ùrĩ lâ ąkó, gólá rĩ trá zã tã lělě Ôvârĩ 'á, tãlã ọkĩzō gólá ícã trá Ôvârĩ gólá ọjĩlã drí ícálé ndrělã kô ìyĩ lĩfĩ sĩ rĩ ndrělé. ²⁸ Tãlã tã lělě Músā kã Ôvârĩ 'á rĩ sĩ rĩ, gólá drí tã Ôvârĩ kã

* ^{11:22} ^{11:22} Yōsépã lě ọjĩlã Ĭsĩrã'élě kã rĩ 'bã yĩ drí íyĩ àvō fã trólé vólé nĩ'á 'bãlã 'bãdrĩ Ôvârĩ drí tã lâ 'bálé fělé gólíyĩ drí rĩ 'á. Tã Ómvó Ngá 50.25 ^{11:23} ^{11:23} ąfō-ąfō 1.16. * ^{11:25} ^{11:25} Tã ọnjĩ 'bã Mąsĩrĩ kã 'dĩ 'bã yĩ rĩ trá ôvârĩ ąbãrãdãgō ịnjĩlĩ Ĭ'dĩ.

kâyî drī-káká lâvũ-lâvũ kôro rî kâ 'ézó. Gólá 'bā tā ōjílā íyíkā Īsīrā'élē kâ drī kăbîlîkî āri lûvízó ătî tî iyíkâ rî 'bā yî tîlî sî cé tîtî, ā'dô ró bê mālāyíkā gólā âjólé ōjílā ūfúlî rî drī lâvũzó bê kôro jó gólīyíkâ rî 'bā yî rú sî cú tî gólīyî mvá drī-káká mvá ágó ró rî 'bā yî ūfú ākó.

²⁹ Gō'dá tālā ōjílā Īsīrā'élē kâ rî 'bā yî lē tā kpá trá Ôvâri 'á rî drī sî rî, î'dî gólīyî drī îcázó lîmvũ ândrê zilî Lîmvũ Kāākâ rî mbālê 'á'á lé drī āzâ rî lésî tândî ró. Gō'dá ōjílā Māsīrî kâ ūjū îyî bê kpá 'ē'á lômbālê vō rî gógó ālólâ ōjílā Īsīrā'élē kâ drī lômbázó 'dî 'ásî tālā gólīyî ūrúlî rî, lîmvũ ândrê lâfâ cā 'bā trê 'dî drī lâfâ â'bázó íyî vō 'á ōjílā Māsīrî kâ 'dî 'bā yî rú kăngbû, gō'dá gólīyî ūfúlî tîlîlî ngbá.

³⁰ Gō'dá tālā ōjílā Īsīrā'élē kâ lē tā trá Ôvâri 'á rî drī sî rî, gólīyî drī ngázó ndrî rî'á lâmúlî mē'dē mē'dē mē'dē jârîbâ ąngî zilî Yérîkô rî rú sî kâyî nîjî-drî-lâ-rî sî îtú vósî zââ cé, nyé ōzō Ôvâri drī tā lâ 'bālê trá rî tí. Gō'dá tālā tā 'dî tāsî rî, ābē gólā ndögō ró bēlé trá ngarâ-ngarâ dîrî gbââ jârîbâ ândrê 'dî rú sî rî drī ūtúzó rû'bû vūdrî.

³¹ Nîngá sî, Rāhábâ â'dô kpálê āgô kpâ 'bā ró sîsî jârîbâ ândrê rî 'dî 'á rî, gólā drī rû jázó tā lēlé Ôvâri pătîî rî 'á. Gō'dá gólā drī tā lēzó kî, Ôvâri cú rî'á mbârākâ bê āmbá. Gō'dá tālā tā rî 'dî tāsî rî, gólā lâgû tā ngō 'bā Īsīrā'élē kâ rî 'bā yî trá.* Ítî rî, Rāhábâ drī ngá pázó kâyî gólā ōjílā Īsīrā'élē kâ rî 'bā yî drī fîzó jârîbâ rî 'dî îzālê rî sî, gō'dá ōjílā gólīyî tā lē 'bā kô Ôvâri 'á rî 'bā yî ūfúzó ndrî.

³² Tî rî'á tândî ró má drī tā âtázó tā lēlé ōjílā āzâ 'bā yî kâ tāsî rî, gō'dá îtú-pá îcá kô má drī 'ézó lâ ngbāangbânō. Má âtá tā drē kô tā gólīyî Gîdēyónâ kâ rî 'bā yî tāsî, ngátá

* 11:31 11:31 Rāhábâ lâpî tā ngō 'bā Īsīrā'élē kâ 'dî 'bā yî trá gō'dá kpá gólīyî pālê 'bēlé volé jârîbâ 'dî 'ásî. Yásōwā 2.1-14

Bārākā kâ Sāmōsónā kâ, ngātá Yépētā* kâ, ngā Dǎwúdī* kâ, ngā Sāmōwélē* kâ gō'dá tā ǎngū 'bá āzā 'bá yí kâ bê ndrī.

³³ Gō'dá tālā tā lēlē ōjílā āzā 'bá yí kâ Ôvârí 'á pīpīslīlī ālō sī rī tāsī rī, Ôvârí ǎmū gólīyī ōzō gólā drī tā lâ 'bālē trá rī kâtí. Ôvârí ǎmū gólīyī ōzō nōō 'bá yí kâtí. Tā kī 'bá āzā 'bá yí rī iyī trá tā kilí mbīmbī lâ ró Ôvârí rī līfī drī 'á. Ōjílā āzā 'bá yī 'bū ǎjū trá 'bǎdrī āzā 'bá yí bê gō'dá tā trōzō ǎjū-'bá-āzī lâ yī 'bǎdrī 'dī 'bá yí kâ drīgá sī. Gō'dá āzā 'bá yī tā lē 'bá trá Ôvârí 'á rī, Ôvârí 'é kǎmī rīlī cú ití gólīyī ōcí ǎkó fūlī nyālē volé. ³⁴ Gō'dá ōjílā āzā 'bá yī ōlē tā trá Ôvârí 'á rī, Ôvârí 'é lǎsī ǎndrē rǎ'dǎ rī 'dī kō gólīyī zālē vélé. Gō'dá ōjílā āzā 'bá yī lē tā trá Ôvârí 'á bê rī, Ôvârí nǎjī lǎtī trá gólīyī drī ngá pǎzō volé ǎjū-'bá-āzī 'ē 'bá gólīyī ūfūlī drī-lǎfā sī rī 'bá yī drīgá sī. Gō'dá ōjílā āzā 'bá yī gólīyī mbārākā ǎkó rī 'bá yī, ūsū iyī mbārākā kpá Ôvârí drīgá sī tālā tā lēlē gólīyīkâ Ôvârí 'á rī tāsī. Ôvârí fē mbārākā kpá ōjílā āzā 'bá yī drī ǎwǎ 'ēzō, tālā gólīyī ōtrō ró tā bê ǎjū-'bá-āzī ǎtrā ró rī 'bá yī drīgá sī gólīyī ūfū-ūfū sī dínyí-dínyí. ³⁵ Gō'dá kpá ōkó ūrūkâ 'bá yī lē tā bê trá Ôvârí 'á rī, Ôvârí 'é gólīyī áró ōdrā 'bá trá rī 'bá yī līdrílī ōdrā 'ásī.

Gō'dá ōzō ōjílā ōnjī ūūrū ōjílā Ôvârí kâ ūrūkâ lâ trá lô'élé fūlī rī, tā lē 'bá rī 'dī 'bá yī gā iyī dó tā lēlē iyíkâ Ôvârí 'á rī ǎyéle. 'Dīī rī, gólīyī rū iyī tā Ôvârí kâ gǎgǎ njírí-njírí, tālā yī ōrī ró bê Ôvârí bê zāā gbǎdú. Tā 'dī sū nī lǎvūlī

* 11:32 11:32 Úúsū tā Gīdēyónā yí kâ, Bārākā yí kâ, Sāmōsónā yí kâ gō'dá kpá Yépētā kâ bŭkŭ Tā Kī 'Bá yí kâ 'á kápītā lâ yī 4--12. * 11:32 11:32 Úúsū tā Dǎwúdī kâ bŭkŭ drī-káká Sāmōwélē kâ 'á kápītā lâ yī 16--31 gō'dá kpá bŭkŭ Sāmōwélē kâ rī lâ 'á kápītā lâ yī 1--24. * 11:32 11:32 Úúsū tā Sāmōwélē kâ bŭkŭ drī-káká Sāmōwélē kâ 'á kápītā lâ yī 1--16.

gãrã tā gólã òjílã drí lídrízó òdrã 'ásí gō'dá drílīyī îcázó drálé kpá ó'dí rí drī sī. ³⁶ Òjílã ònjí rí trá tā lě 'bá ūrúkâ 'bá yī gūlī gō'dá kpá cālã iyī ònjóró'bí sī. Gólīyī òmbê òjílã āzã 'bá yī nyārī sī trólé 'bálé gānīmã 'á tãlã tā lělě gólīyíkã Ôvārī 'á rí tāsī. ³⁷ Nīngá sī rí, úúfū òjílã Ôvārī kã ūrúkâ 'bá yī lūvū-lūvū lâ yī kúní mvá sī rí sī. Āzã 'bá yī óômvã 'à lâ iyī mōsérē sī tú tú, gō'dá úúfū āzã 'bá yī iyíkã lígú ángí mbēlēsó-mbélésó rí 'bá yī sī. Òjílã Ôvārī kã āzã 'bá yī bê rí'á ngá ákó lé 'bá ró, gólīyī rí lâmú bê cé kábīlīkī ínīyíríkó ngátá ìndrī ínīyíríkó sōsō ítá ró rí sī. Ítí rí, òjílã 'è tā ànyī kã trá gólīyī drí gō'dá kpá gólīyī lârákô 'è'è bê. ³⁸ Ítí rí, òjílã rí 'dī 'bá yī ndrī â'dô trá tãndí ró lâvūlī kôô òjílã gólīyī àngó nō kã rí 'bá yī drī sī. Òjílã àngó nō kã îcã kô â'dólé àmbã gólīyíkã nīlī tãndí ró. Gō'dá ūrúkâ 'bá yī kpã vō trá àgàngbêlě 'ásí nī'á rí bê úní lâfálé sī, ūgí 'ásí, gō'dá kpá 'bú 'ásí.

³⁹ Tã òjílã rí 'dī 'bá yī kã sū trá Ôvārī rú rōô, tãlã tā lělě gólīyíkã tāsī. Gō'dá òzō â'dô trá kpálé ítí rí, gólīyī úsú drē tā lânjã ndrī gólīyī Ôvārī drí lělé fēlě òjílã iyíkã drí rí kô. ⁴⁰ Ôvārī lě trá tēlã búúú ãtú-pá ngbãàngbânō kã sī tā lânjã āzã 'dī 'bá yī 'èzò àmã drí. Îcã trá òjílã ndrī 'dī 'bá yī drí â'dólé 'dūwã àmã bê, gō'dá gólīyī drí tā lânjã gólīyī Ôvārī drí èdélé òjílã iyíkã drí Yésū sī rí úsúzó bê ndrī.

12

Tã līfī 'bázó Yésū drī rí

¹ 'Dōvó mã îsū drē tā òjílã dūú tā lě 'bá trá sísí 'dī 'bá yī tāsī. Gólīyī îcã trá tā tãndí â'dálé àmã drí tā lělě Ôvārī 'á pīpīslīlī àlō sī rí tāsī. Â'dô bê trá ítí rí, 'dōvó mã àyê tā gólīyī ndrī àmã 'á rí 'bá àmã lògálé dó njūlī gágá tā Ôvārī kã rí 'bá yī rú rí volé, ngīngī lâ tā ònjí gólīyī àmã rú 'bá trá

ãngbũ gō'dá ânjlé volé tā Ôvârí kâ rî rūrî 'ásí njírî-njírî rî 'bá yî volé. Gō'dá ítí rî, mã 'dê mã rá zââ bãdî ãtílî ãtílî ró fî ãtũ-ãtũ sî tā gólîyî Ôvârí drî 'bálé trá âmâ drî 'élé rî 'bá yî 'élé î'dî. ² 'Dôvó âmâ lífî ãâdrê cé Yésũ drî, gólâ âmâ 'ê 'bá â'dólé tā lělē bê sîsî Ôvârí 'á, gō'dá kpá gólâ âmâ 'ê 'bá tā lělē âmákâ drî mbázó â'dólé cú mbârâkâ bê gãřã âmâ drî rîzó zââ rî'á 'dělé gólâ vó î'dî rî, tãlâ Yésũ ãtũ fî trá drázó fê lâlî-lâlî drî. Gō'dá gólâ ndrê ãnyî ôdrã lâràkô rî gógó 'dî kâ rî yî lífî ngá fînyáwá ró, tãlâ gólâ rî lífî 'bálé ãyikô gólâ Ôvârí drî 'bálé gólâ drî ïzátú rî drî î'dî. Gō'dá ngbãangbânô rî, gólâ trá rî'á Ôvârí rî drî-ágó drî lésî ró vó gólâkâ â'dózó cú drî-ãcê bê ãngó nõ drîlî rî 'á. ³ Bê trá ítí rî, 'dôvó nî ïsũ tā tā gólâkâ tãsî. Gólâ ãtũ ăwă tā ndrî gólîyî ôjîlã ãnjî gólîyî gólâ rî lôvó 'bã 'bá kô ãlôwálâ rî 'bá yî drî 'élé gólâ rú rî 'bá yî kâ trá. Ôzô nî ïsũ tā trá tā gólâkâ tãsî rî, nî â'dô kpá îcá'á cú fî ãtũlî kâyî gólâ lâŋô kâ rî sî, cú ítí tā rôrô gólâ 'ê 'bá ãnî 'bálé tā lělé tā Ôvârí kâ 'á rî âyê-âyê lâ ãkó. ⁴ Nî ndrê drê, ôzô nî ôtírî rî rú cêlé tā ùjũ-ùjũ tā ãnjî 'bá yî drî 'élé ãnî rú rî rú rî, âcálé bũũ ãndrô nô rî, 'dî ùúfú ãnî drê kô tā 'dî tãsî. Bê trá ítí rî, nî ãdrê gágá tā lělé Yésũ 'á.

Tã Ôvârí drî íyî mvá yî ãtízó î'dî sî lâ rî

⁵ Úlî gólîyî Ôvârí kâ âtalé mbârâkâ sôlé ãnî 'á kâyî ódrî ãnî zîzó 'dîyîmvá gólâkâ ró rî 'bá yî jâ trá ãnî drî sî yã? Nôô yî rî'á úlî gólîyî Ôvârí drî rî'á âtalã ãnî drî Sólômô tí rî 'bá yî î'dî.

“Âmâ mvá yî, ôzô Ôvârí Yâkóvã ôtírî ãnî âtí rî,
 'dôvó nî ïsũ tā mánîsî dódó tā tîbê gólâ drî lělé ïmbálé
 ãnî drî.
 Ôzô gólâ ãâtî ãnî rî, tā rî 'dî ô'bã ãnî kô â'dólé tā ïsũ ró rôô
 tā gólâ tā mbî 'êzó rî âyéle.

⁶ Nī ndrê drê, Ôvârí â'dô ôjlâ gólîyî yí drí lôvó lâ îyî 'bâlê rî 'bá yî âtí'á ndrî lânõ fêfê sî,
tâlâ gólîyî ôrî ró bê rî'á tâ mbîmbî rî 'êlê î'dî.

Gólâ â'dô ôjlâ ndrî gólîyî gólâ drí trôlê íyî mvá yî ró rî 'bá yî âtí'á."

Úlî Mānīgō 3.11

⁷ 'Dôvó nî âtû 'alê lânõ rî 'bá ânî 'êlê rî 'bá yî drí sî. Nî trô lânõ rî 'dî â'dólê 'díyî âtî-âtî ró ânî átá úrú 'alâ rî drígá sî. Ôvârí rî tâ 'êlê ânî drí, ôzô íyî mvá nyāányâ ró rî 'bá yî kâtí. Gô'dá mvá âzâ fî bê átá lâ drí âtílí kô'dáwá drílâ â'dózó tâ mbî 'bá ró yâ? ⁸ Órî bê âmâ âtílí ndrî cé tîťî. Ôzô gô'dá 'díyî âtî-âtî â'dô trá yû âmâ drí rî, tí 'dîi gô'dá Ôvârí rî 'dî kô tâ 'ê'á âmâ drí ôzô íyî mvá pătî rî 'bá yî kâtí. Gô'dá îtî rî, âmâ rî'á ôzô 'dîyîmvá gólîyî tîlî cú îtî átá lâ yî nîlî kô'dáwá rî 'bá yî kâtí. ⁹ Gô'dá âmâ átá nyāányâ gólîyî âmâ tî 'bá trá înyákú drî nōngá rî 'bá yî tāsî rî, gólîyî rî âmâ âtílí 'dî kpá 'dîyîmvá îyîkâ rî 'bá yî ró. Tâlâ tâ rî 'dî 'bá yî tāsî rî, mã înjî gólîyî. Gô'dá tâ lânõ 'díyî âtî-âtî kâ gólâ Ôvârí drí âfêlê âmâ drí rî trôzô rî lậvũ trá gặặ 'díyî âtî-âtî gólâ âmâ átá înyákú nō kâ rî 'bá yî kâ drî sî. Ítî rî, rî'á tâ lậnjî-lậnjî 'î rōô âmâ nyāányâ 'bázó tâ înjî sî âmâ átá 'bũu 'alâ rî zêlê, âmâ drí rîzô rîrî tândí sî gólâ rî mvá yî ró.

¹⁰ Gô'dá âmâ átá gólîyî înyákú drî nōngá nō 'bá yî rî âmâ âtílí lânõ fêfê sî cé kậyî kútúwá sî âmâ 'dîmvá drîi âmâ pâlê, â'dô tâ îşu gólîyîkâ rî vó ró. Gô'dá Ôvârí nî tâ gólîyî ndrî âmâ drí tândí ró rî 'bá yî trá. Gólâ rî lânõ fêlê âmâ drí tâlâ âmâ pázó, â'dô ró bê âmâ drí â'dózó bê jára'bítî tândí ró ôzô íyî kâtí. ¹¹ Ôzô ófê lânõ trá âmâ drí rî, lânõ rî 'dî 'bâ âmâ â'dólê îzâ ró âmá. Mã â'dó kô âyîkô ró tâ lâ tāsî. Gô'dá vó lâ sî rî, ôzô lânõ rî 'dî ñcâ trá âmâ 'bâlê tâ mbî rî 'bá yî 'êlê tâ mbî 'bá Yésũ kâ rî 'bá yî ró rî, îtî rî, 'dîi âmâ

pīpīṣīlī á'dô â'dí'á ndrúndrú, tálâ mã á'dô ícá'á cú rīlī rī'á
tā mbīmbī rī 'bá yī 'élé Ôvârí rī līfī drī 'á.

¹² Nīngá sī, bê trá ítí rī, 'dōvó ânī gólīyī ndrī ôkō 'bá
trá kōlōfó-kólófô ró lânjō āmbá 'dī 'bá yī drī sī rī, ūūsū īyī
mbârākā kpá ó'dí âdrézó bê rākā fê kâtí tã Yésū kâ âtīlī
gágá kâyī lânjō kâ 'dī 'bá yī sī. ¹³ Nī êdê látī tã Ôvârí kâ 'é
kâ rī tândí ró mbī, tálâ līsī 'bá pá ōzó úfúdḍḍ kō. Gō'dá vō
lâ 'dī 'á rī, éédê ró pá lâ 'dī bê.

Drī-mbīlī sōsō tã Ôvârí kâ gāgā dó rī tāsī

¹⁴ 'Dōvó nī 'é tã tândí ró pīpīṣīlī ālō sī, á'dô ró bê ânī drī
rīzō pīpīṣīlī ã'dí sī ōjīlā bê ndrī. 'Dōvó nī ūjū kpá zāâ rī'á
tã gólīyī Ôvârí kâ mbīmbī rī 'bá yī 'élé ī'dī ngbá. Gō'dá ōzō
ōjīlā āzākā ōrī kō rīlī cé tã gólīyī Ôvârí kâ mbīmbī rī 'bá yī
'élé ī'dī rī, gólâ ícá kō cālê Kúmú Ôvârí ngálâ. ¹⁵ Bê trá ítí
rī, 'dōvó nī ndrê ânī vó dódó, tálâ nī ōzó kō kūū volé látī
Ôvârí gólâ lē 'bá tã gólīyī lânjā ró rī 'bá yī 'élé ī'dī ânī drī
pīpīṣīlī tândí sī rī kâ rú sī. 'Dōvó kpá ítí rī, ânī līfī ōmbâ
ânī rú, tálâ tã ōnjī āzākā ōzó ânī 'bāâ kō â'dólé pīpīṣīlī gīgī
bê lậvũlī kôrô ōjīlā dūū rī 'bá yī drī lâ izalé. ¹⁶ 'Dōvó ítí
rī, ōjīlā āzākā ânī lāfálé sī rī ō'ê tã gólīyī ānyī kâ ōzō āvē
kâtí 'dāzī rī ôkō drī rūzō âyízó ī'dí bê lâ rī kō. Gō'dá kpá
rī, nī á'dô kō cú ítí tã Ôvârí kâ rī 'bá yī ñnjī ākó. 'Dī rī'á tã
ōnjī Ēsáwō kâ rī ī'dí. Gólâ fē vō íyíkâ á'dózó mvá sīsī ró rī
âdrúpī lâ drī tálâ nyāsá fīnyáwá úsúzó nyālê. ¹⁷ Ítí rī, mī
nī Ēsáwō rī tã trá. Gō'dá gólâ drī vō íyíkâ á'dózó mvá sīsī
ró rī fēzó volé rī vósī rī, gólâ lē gō'dá íyī átá ōfē ró ōrē yī
drī, gō'dá ícá kō á'dólé ítí. Látī āzâ yū'dḍwḍw átá lâ drī tã
gólâ rú 'é 'bá trá 'dī jázó, ōzō kpálé Ēsáwō rī gógó ōlōndā
látī kpīlī līndrī sī rōō tã íyíkâ jázó rī.

Tā gólâ tâ-drī lēlē ó'dí Ôvârí kâ Yésū sī rī drí lâvūzó kôrô

sísí rī drī sī rī

¹⁸ Gō'dá rī, ânî tâ trá rī'á ngī tâ ôjílâ Īsīrā'élē kâ sísí 'dī 'bá yí kâ rú sī. Gólīyī câ trá úní ǎngí rī'á dólâ cú dōdō drī sī ǎngó nō kâ rī 'álâ. Gólīyī câ trá úní ǎngí zīlī Sīnáyī gólâ â'dó 'bá cú lǎsī kōkō Ôvârí kâ bê rī 'dī 'álâ. Gō'dá úní rī 'dī 'á tólâ rī, ôjílâ rī 'dī 'bá yí drī íníríkúwá ndrēzó gō'dá izā kōkō ūsúzó gō'dá kpá kǎgūmǎǎ kpī kpī rī bê. ¹⁹ Gō'dá ôjílâ rī 'dī 'bá yí ârī kpá ngá vōvō ôzō tílí'á yí kâtí gūnīyá yí bê rī 'bá yí gō'dá kpá gbórókō 'būū lésī gólâ gólīyī 'ē 'bá â'dólé ūrī ró rōô rī, ítí rī, gólīyī lô'bā rú'bā trá, tálâ yī ôzó kô úlī ârī gbórókō 'dī 'ásī ǎlólâ. ²⁰ Tálâ gbórókō rī 'dī 'bā tâ trá kī nī rī, “Ôzō ǎ'dô cé kōrōnyā 'ì úní ǎngí 'dī dō 'bá trá yā rī, áâ'dô gólīyī ūfú'á lūvū-lūvū lâ yī sī kúní mvá sī.” Â'dô â'dó'á ǎngô tí ró ôzō ôjílâ mvá ôdō úní ǎngí rī 'dī trá rī yā? Ítí rī, tâ 'bálé 'dī rī'á lǎnjī-lǎnjī ró kôrô ôjílâ 'dī 'bá yí drī trólé 'bálé iyī drī. ²¹ Gō'dá Músā rī nyáányâ tāsī rī, gólâ ndrē bê tâ ūrī-gâ-dē ró 'dī 'bá yí rī, ūrī drī gázó gólâ rú, gō'dá drílâ tâ âtázó kī, “Mâ rī'á lē'á tákányī ūrī drī.”

²² Gō'dá ânî nyáányâ tāsī rī, ânî tâ â'dó kô ôzō tâ 'dī rī kâtí, tálâ nī ânī trá âcálé jǎrībǎ ândrē Ôvârí gólâ lédrē-lédrē ró rī kâ 'á, 'būū 'álâ zīlī Yērōsālémā ó'dí* rī 'dī. Gō'dá tólâ rī, mǎláyíkā bê rī'á iyī dūūdū lâvūlī kútū drī sī, gō'dá gólīyī 'ē bê rú trá Ôvârí rī lūyílí. ²³ Nī ânī trá Ôvârí rī lūyílí vō ǎlô 'á kpākā ǎlô ôjílâ gólâkâ ndrī rú lâ yī îgílí trá búkū gólâkâ 'á 'būū 'álâ rī 'bá yí bê. Nī ânī trá Ôvârí rī

12:20 12.20 ǎfō-ǎfō 19.12-13. 12:21 12.21 Tā 'Bā'bā ǎndā 9.19. * 12:22 12.22 Úzī Yērōsālémā ó'dí 'dī kpá Únī Zīyónā 'ī dī. 'Dī rī'á úlī mǎnīgō tâ ífí bê kī, vō gólâ ôjílâ drī îcázó rú ūsúlí Ôvârí bê rī 'álâ rī 'dī. Ôjílâ îcâ trá cǎlé vō 'dī 'álâ tâ lēlē gólīyíkā Yésū 'á rī sī.

nyānyā ngálâ. Gólâ ɾ'dí tã kī 'bá ɔjílâ ndrī āngó nō 'á rī 'bá yí kâ. Ôvârí ndrē ɔjílâ íyíkâ rī 'bá yī ndrī íyī mvá sísí tã lâ yī drī l̥njílí l̥njī rī 'bá yī ró. Nī ânī trá vō gólâ ɔjílâ Ôvârí kâ ndrī gólīyī ôdrâ 'bá trá ǎkû ró rī 'bá yī drī rû ê'bézó trá rī 'á. Ôvârí 'bā gólīyī trá â'dólé jára'bítí tãndí ró tã ɔnjí āzākā ākó ālôwálâ. ²⁴ Gõ'dá 'dĩ, nī ânī kpá trá Yésū ngáá tólâ. Gõ'dá gólâ rī gógó ɾ'dí rí'á tã-drī l̥l̥l̥ ɔ'dí Ôvârí yī l̥fálé 'á ɔjílâ íyíkâ bê rī êdé 'bá lâ 'í. Ítí rī, Yésū rī ārī l̥adâ trá âmâ p̥alé, ǎ'dô ró bê Ôvârí drī âmâ âyézo tã ɔnjí âmákâ 'ásí. Ítí rī, tã Yésū rī ārī kâ rī l̥avũ kôrô tã Ábêl̥l̥ rī ārī kâ rī drī sī.

²⁵ Gõ'dá n̥ngá sī rī, ânī l̥ifí ɔmbâ ânī rú, â'dó kô g̥alé dó tã Ôvârí rī nyānyā drī rí'á âtálâ ânī drī rī 'bá yī árílí. Gõ'dá ɔjílâ gólīyī g̥á 'bá trá dó tã Ôvârí kâ ârízo 'l̥é l̥nyákú drī nōngá Músã sī rī ícá íyī kô 'bêlé l̥an̥ô ândrē 'ê 'bá gólīyī úsúlí rī 'ásí. Â'dô bê trá ítí lâ 'dĩ ró rī, ngá â'dô â'dó'á ángô tí ró âmâ drī ɔzō m̥á ɔjâ ũgúlí trá Ôvârí gólâ rī 'bá úlí âtálé 'būú l̥ésí Yésū sī rī drī rī yã? M̥á ícá kô tã p̥at̥t̥í ró 'bêlé d̥í l̥an̥ô Ôvârí kâ rī 'ásí. ²⁶ Sísí Ôvârí drī tã âtázó Músã drī rī sī rī, gólâ rī gbórókô 'ũ 'bá rī 'bā l̥nyákú rû íyálé k̥inyĩ-k̥inyĩ. Gõ'dá ngbāngbânō rī, Ôvârí 'bā tã trá kī nī rī,

“Má â'dô l̥nyákú 'bā'á rû íyálé rōô cé ândâlâ ālô sísí 'álâ.

Gõ'dá 'būú â'dô kpá rû íyá'á gb̥í gb̥í âmâ gbórókô sī.”

Hăgáyê 2.6

²⁷ Ôvârí âtâ tã bê kī nī rī, yí â'dô l̥nyákú íyá'á cé ândâlâ ālô sísí 'álâ rī, úlí rī 'dĩ 'bá yī â'dâ tã trá âmâ drī kī, gólâ â'dô ngá gólīyī ndrī gólâ drī l̥ô'bálé āngó nō 'á rī 'bá yī íyá'á úfúlí ngbá, ǎ'dô ró bê ngá gólīyī 'ê 'bá l̥âkílí rī 'bá yī drī â'dózo cé ngá rī gógó gólīyī ícá 'bá kô rû íyálé rī 'bá yī ɾ'dí.

²⁸ Ngá gólīyī ndrī tãndí ró gólīyī Ôvârí drī â'dózo ɾ'dí bê lâ yī âmâ gólīyī rī 'bá kũmũ gólâkâ z̥l̥é rī 'bá yī drī rī rí'á

ngá gólīyī ícá 'bá kô rû îyálé rî 'bá yî î'dî. Ítí rî, mã â'dô rî'á trá zââ ôjílâ Ôvârí kâ ró. Ítí rî, mã 'è áwô-ítí âmbá Ôvârí drí, gô'dá mã ñnjî ró gólâ kpá tâ rōrō sî. 'Dî rî'á tâ sū 'bá gólâ rú rî 'bá yî î'dî. ²⁹ Ítí rî, 'dōvó âmâ lîfî ombâ âmâ rú dódó tâ Ôvârí kâ 'èlé tândí ró, tâlá 'álé âdrâ Ôvârí kâ rî rî'á ôzō lḡsî gólâ ícá 'bá ngá kâkârâ ndrî zâlé ngbá volé rî kâtí.

13

Tā gólīyī sū 'bá Ôvârí rú rî 'bá yî

¹ 'Dōvó nî 'dê nî rî ânî lôvó 'bā'bā sî ânî āzî-āzî yî bê krístō 'bá yî ró. ² 'Dōvó nî 'dê rî'á ôjílâ gólīyī ânî drí nḡlî kô rî 'bá yî lḡgúlî ânî drí 'bā 'ásî drí tândí rî sî. Gô'dá ôzō ôjílâ ūrūkâ 'bá yî ô'ê tâ 'dî trá ítí rî, 'dî gólīyī lḡgū mālāyíkâ Ôvârí kâ rî 'bá yî trá cú ítí nḡ ákó lâ kî, 'dî 'bá yî āâ'dô mālāyíkâ yî î'dî. ³ 'Dōvó kpá tâ ôjílâ gólīyī ombélé trá gānīmâ 'á rî 'bá yî kâ āāgâ ânî drî. Nî âmû gólīyī ôzō ânî drí lḡlé ôjílâ āzâ 'bá yî drí 'èlé ânî drí rî kâtí, ôzō ôdōmbê ânî trá gānīmâ 'á rî. 'Dōvó nî nḡ kpá îzâ ôjílâ gólīyī lāḡō bê rî 'bá yî kâ kpá ôzō ôjílâ gólīyī lāḡō rî ālôlá 'dî bê rî 'bá yî kâtí.

⁴ Nīngá sî, 'dōvó nî ñnjî tâ gólīyī lāgî kâ rî 'bá yî. Āgô gô'dá ôkó lâ bê ôrî ngá ālô ró îyî vó 'ásî ātḡlî ātḡlî cú ítí lḡfî 'bā ákó ôkó āzâ 'bá yî drî, gô'dá kpá ítí, ôkó drí rīlî lḡfî 'bā ákó āgô āzâ 'bá yî drî. Rî'á ítí tâ pḡtḡlî ró ôzō nî āzákôlá lḡfî 'bā 'bá trá ôkó āzâ 'bá yî vó âyízó î'dí bê lâ î'dî, gô'dá ngātâ ôkó lḡfî 'bā 'bá āgô āzâ 'bá yî vó âyízó î'dí bê lâ î'dî rî, 'dî ākú ró, ôjílâ rî 'dî drí lâ â'dê trá. Ôvârí â'dô lāḡō fḡ'á gólīyī drí.

⁵ 'Dōvó nî rî cú ítí lāfâ lôvó ákó ânî 'á. Nî â'dô āyīkō ró ngá gólīyī ânî drí â'dózó î'dí bê lâ drí 'á rî 'bá yî tāsî, tâlá Ôvârí 'bā tâ trá ânî drí kî nî rî, “Má ícá kô ālôwálâ ūgúlî dīlî ânî drí. Má âyé ânî kó kô.”

Tā 'Bā'bā Āndā 31.6

⁶ Gō'dá â'dô bê trá ítí rî, 'dōvó mǎ sō âmâ pá âdrézó ndrándrá úlí Dǎwúdî kâ átázó trê cú ítí ũrĭ ģkó kí nĭ rĭ,
“Ôvârĭ Yăkóvā ĭ'dĭ rĭ'á gólâ âmâ pǎ 'bá ró rĭ.

Gō'dá ítí rĭ, mǎ ĩcá kô â'dólé ũrĭ ró.

Ōjĭlā mvá ĩcá kô tā 'ĕlé âmâ drĭ tā gólâ Ôvârĭ drĭ lĕlé 'ĕlé
âmâ drĭ rĭ ĩzălĕ ģlôwálâ.”

Lôngó 118.6

⁷ Nĭ ĩsŭ drĕ drĭ-'bá ânĭkâ gólĭyĭ tā âti-âti tândĭ Ôvârĭ kâ ĩmbá 'bá trá ânĭ drĭ ģkŭ ró sĭsĭ rĭ 'bá yĭ tā lâ. Nĭ ĩsŭ tā dódó rĭrĭ gólĭyĭkâ mbĭmbĭ kĕyĭ ndrĭ drĭlĭyĭ rĭzó ģngó nŏ 'á rĭ sĭ rĭ tāsĭ, â'dô ró bê ânĭ drĭ tā lĕzó Ôvârĭ 'á pĭpĭsĭlĭ ģlô sĭ, ōzŏ drĭ-'bá rĭ 'dĭ 'bá yĭ drĭ 'ĕlé rĭ tí. ⁸ Yĕsŭ Krĭstŏ rĭ ĩyĭkâ kó zāâ yĭ ró ģtĭlĭ ģtĭlĭ zāâ gbǎdú. Â'dô-â'dô gólâkâ rĭ ôjâ rŭ kô. Tā 'ĕĕ gólâkâ ģkŭ rĭ kpá nyĕ rĭ'á ōzŏ āndrŏ nŏ rĭ kâtĭ, gŏ'dá kpá ĩzǎtŭ rĭ kâtĭ.

⁹ Ítĭ rĭ, nĭ âyĕ tā ĩmbâ-ĩmbâ ányâ lârákô dŭŭ rĭ 'bá yĭ āzākā lâ kô ânĭ âdólé ânĭ bĭlĭ ányâ ró tā ĩmbâ-ĩmbâ gólâ mbĭmbĭ rĭ 'ásĭ. Rĭ'á tā tândĭ 'ĭ Ôvârĭ drĭ mbârâkâ sŏzó âmâ 'á pĭpĭsĭlĭ tândĭ ĩyĭkâ rĭ sĭ, tǎlâ âmâ drĭ âmázó ĭ'dĭ sĭ lâ. ĩcá kô mbârâkâ lâ 'dĭ lârákô lâ ũsŭlĭ lâ'bĭ gólĭyĭ ngá nyānyā āzā 'bá yĭ kâ rĭ 'ĕĕ lâ yĭ sĭ. Ōjĭlā gólĭyĭ drĭ âmó 'bá trá njĭrĭ-njĭrĭ lâ'bĭ rĭ 'dĭ 'bá yĭ rŭ rĭ, ĩcá ĩyĭ gŏ'dá kô ĩyĭ nyānyā pǎlé tā rĭ 'dĭ sĭ. ¹⁰ Gŏ'dá drĭ-'bá ngá fĕfĕ kâ gólĭyĭ rĭ 'bá lŏsĭ 'ĕlé vŏ gólâ ōjĭlā Yŭdǎ yĭ kâ drĭ rĭzŏ Ôvârĭ rĭ ĩnjĭlĭ ngá fĕfĕ ĩyĭkâ sĭ 'dĭ 'á rĭ ĩcá ĩyĭ kô ngá pǎpǎ gólâ âmâ drĭ ũsŭlĭ Yĕsŭ rĭ ōdrā sĭ rĭ ũsŭlĭ gbŏ cú ítĭ tǎlâ gólĭyĭ drĭ â'dózó drĭ-'bá ngá fĕfĕ kâ ró rĭ tāsĭ.

¹¹ Ítĭ rĭ, rĭ'á drĭ-'bá ǎngĭ drĭ-'bá ngá lĭ kâ rĭ 'bá yĭ kâ rĭ ĩ'dĭ kŏrŏnyā ārĭ lĭlĭ trá rĭ trŏlé fĭzó ĩ'dĭ bê lâ ítá ǎtĭ tĭ rĭ ũgŭ 'álâ vŏ ngĭngĭ Ôvârĭ drĭ rĭzŏ rĭ 'á, tǎlâ gólâ ōfĕ ró ārĭ 'dĭ Ôvârĭ drĭ tǎlâ tā ōnjĭ ōjĭlā kâ tāsĭ. Gŏ'dá ũnjĭ kŏrŏnyā rĭ 'dĭ āvŏ

lâ lôfôlé volé táyā 'ásī nī'á zālā. ¹² Kpá ítí, Yésū úsū lâñō gō'dá drázō ívī 'álā Yērosalémā 'ásī,* tālā ōjílā 'bālē â'dólé ngbángbá tā mbî 'bá ró Ôvârí rî lîfî drî 'á ārī íyî nyāányâ kâ rî sī. ¹³ Bê trá ítí rî, 'dōvó mǎ ngâ, mǎ nī Yésū rî úsúlí ívī 'álâ ró lâ'bí âmâ nyāányâ kâ rî âyéle volé, tǎlā mǎ â'dô ró bê njāâ anyī tǐbē gólâ rî 'ē 'bá rî drí kpá âmâ ōjílā gólâkâ ró rî 'bá yī 'ézó. ¹⁴ Nī ndrē drē, nōngá ñnyákú drīī rī, jārībā yū'dáwá âmâ drí rīzó 'á lâ zāâ gbádú tā ã'dí sī. Bê ítí rī, âmâ trá rī'á līfī 'bā'bā sī jārībā 'būū 'álâ tǐbē Ôvârí drí rī'á tā lâ 'bālē âmâ drí rīzó 'á lâ yī bê rī drīī.

¹⁵ Ítí rī, 'dōvó mǎ rī Ôvârí rī lûyî-lûyî sī rōô kâyî vósí cé ngá fēfē âmákâ gólâ âmâ drí fēlé Ôvârí drí rī ró. Mǎ fē ngá fēfē rī 'dī âmâ tī sī Yésū sī, ōzō mǎ ōtírī tā âtá kī Ôvârí ââ'dô í'dí rī'á drī-âcê bê âmâ drīlī rī. ¹⁶ Tā ōjā ânī drīī sī kô tā tǎndí 'ézó í'dí ânī âzī-âzī yī drí. 'Dōvó nī âmū ânī ânī vó 'ásī ngá fēfē gólâ ânī drí ícá'á fēlā Ôvârí drí rī ró. 'Dīī rī'á tā gólâ sū 'bá Ôvârí rú rī í'dī.

¹⁷ 'Dōvó nī sō drī drī-'bá âníkâ krístō 'bá ró rī 'bá yī zēle tā 'bā'bā ndrī gólíyíkâ rī 'bá yī ñnjī-ñnjī lâ íyī sī. Nī 'ē tā rī 'dī ítí, tǎlā drī-'bá âníkâ 'dī 'bá yī rī íyī nī ânī vó ndrēlē tǎlā tā gólíyī ânī lídri-lídri kâ rī 'bá yī tāsī sísí-lésí ró Ôvârí ândrá. Ōzō nī ñnjī gólíyī trá rī, gólíyī â'dô tā íyíkâ rī 'é'á ânī drí âyíkō sī. Gō'dá ōzō nī ñnjī gólíyī kô rī, gólíyī â'dô tā 'é'á tā ísū sī. Ōzō nī ō'bā tā 'ē'ē gólíyíkâ â'dólé âmbâ-âmbâ ró rī, 'dīī â'dô ícá'á ânī pǎlé ángô tí ró yā?

¹⁸ 'Dōvó nī rī Ôvârí rī írátâ-írátâ sī âmâ tāsī âmâ âzī-âzī yī bê. Mǎ nī trá kī, mǎ 'é tā ányâ âzākâ kô ânī tāsī, gō'dá âmâ trá nī'á ãtí 'álâ, nī'á rīlī tā mbîmbî rī 'élē í'dí kôô.

* ^{13:12} ^{13.12} Ōdrā Yésū kâ ívī 'álâ Yērosalémā 'ásī rī â'dâ tā kī, gólâ trō tā ōnjí ōjílā kâ trá volé ōzō kpá kōrōnyā ávō lôfôlé táyā 'ásī rī drí tā â'dálé tā ōnjí tāsī rī kâtí.

¹⁹ Mā rī gógó, má lô'bā rú'bạ ãnî drí rōô, tālā nī 'è ró bê rātāā Ôvârí drí lậậ nịzọ trậ má drí gōzọ bê ãnî ngáá tólá 'wāā.

Tā ậđūkū gólíyî ígílí ọjílā Ibūrū kâ rī 'bá yí drí rī

²⁰⁻²¹ 'Dōvó Ôvârí gólá â'dó 'bá tã ậ'đậ ậfē 'bá ró âmā pịpịsịlị 'ásí rī ậậfē mbârâkâ ãnî drí â'dózọ ỉzā ró tã lâ sī rī 'bá yí ãnî drí ndrī Yésū sī, ậ'dô ró bê ãnî drí ícázọ tã tãndí gólíyî gólá drí lếlế ãnî drí 'èlế rī 'ếzọ. Gõ'dá Kúmú Yésū ỉ'di rí'á lókí 'bá ậngị ậmákâ kậbịlịkị íyíkâ ró rí, tālā gólá drā trá ngá fệfệ ró Ôvârí drí tã ọnị ậmákâ rī 'bá yí tāsī. Gõ'dá gólá rī ảrị lậậ 'bá fệ lậậ-lậậ drị rī ậ'dâ tã kị nị rī, tã rī 'dị ừnị ậậậ tậ trá tã-drị lếlế ó'dí Ôvârí kâ ọjílā íyíkâ rī 'bá yí bê drí rızọ zầ gbậđú zầ. Gõ'dá Ôvârí lịdrị gólá trá ọdrả 'ásí tã ậ'dále kị, tã-drị lếlế ó'dí 'dị sù trá gólá rú. Má 'è rātāā kị, Ôvârí ậậ'dô tã tãndí 'ế'á ãnî drí dódọ Yésū Krístō sī, tālā rիր ãnịkâ ậ'dô ró bê sūsū ró gólá Ôvârí rú. 'Dōvó Krístō ọrị rí'á lậậlậ zầ gbậđú ậđūkū ậkó. Ậậ'dô ỉtí.

²² Âmā ậđrúpị yí âmā ỉzọ yí bê, má lô'bā rú'bạ ãnî drí bị ígázọ mănịsị tã ậậ-ậậ gólá má drí ígílí trá mbârâkâ sōlế ãnî 'á nō ảrızọ drế. Gõ'dá tã ígị-ígị ậmákâ nō rí'á cé kútúwá ỉtí. ²³ Má ậậ ãnî drí nịlị kị, ừnị ậmā ậđrúpị Tímátíyā trá gậnịmậ 'ásí. Ỗzọ gólá ỉcậ trá ậnịlị má ngálá 'wāā rī, má ậ'dô gólá rī drị'á kpầ má bê, ọzọ má ọtիր nị ãnî ndrếlế tólá rí.

²⁴ Má 'è nị-bê-yā ãnî gólíyî ọjílā Ôvârí kâ ró rī 'bá yí drí ndrī kpākâ ảlô drị-'bá ậnịkâ rī 'bá yí bê. Gõ'dá krístō 'bá yí gólíyî ậnị 'bá ỉtalityā lésí rī 'bá yí 'ế íyí nị-bê-yā kpá ậmá ãnî drí.

²⁵ Ôvârí ậậ'dô ảnị bê ndrị tã tãndí 'èlế ãnî drí íyí pịpịsịlị tãndí rí sī. Ỉ'di 'dị.

Tã-drĩ Lěě Ó'dí Óvârí Kâ

Avokaya: Tã-drĩ Lěě Ó'dí Óvârí Kâ New Testament

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Avokaya)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 2 Jun 2022

87931ba7-0e83-5f4d-bd6e-8c45876fc354